

บทที่ 5

แนวคิดด้านจริยธรรมในรายการ "คนค้นคน"

ในบทที่ 5 นี้ เป็นการนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 ของการวิจัยเรื่อง "การสะท้อนปัญหาสังคมและแนวคิดด้านจริยธรรมในรายการคนค้นคน" คือ เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรม โดยการสำรวจและวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจำแนกและแจกแจงแนวคิดด้านจริยธรรมที่สะท้อนจากรูปแบบการดำเนินชีวิตของ "คนค้นเรื่อง" ที่ปรากฏในรายการ "คนค้นคน" ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของ "คนค้นเรื่อง" ที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมในรายการ "คนค้นคน" จากรายการคนค้นคนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 19 เรื่อง (31 ตอน) โดยแบ่งเนื้อหาดังหัวข้อต่อไปนี้

- 5.1 รูปแบบการดำเนินชีวิตของ "คนค้นเรื่อง" ที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรม แจกแจงตามแนวคิดด้านจริยธรรมแต่ละด้าน
- 5.2 การเปรียบเทียบระดับเหตุผลของการกระทำที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรม
- 5.3 สรุปผลการศึกษาระบบการสะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมในรายการ "คนค้นคน"

5.1 รูปแบบการดำเนินชีวิตของ “คนต้นเรื่อง” ที่สะท้อนแนวคิดด้าน จริยธรรมแจกแจงตามแนวคิดด้านจริยธรรมแต่ละด้าน

ในการศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของ “คนต้นเรื่อง” ที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมใน รายการ “คนค้นคน” ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเนื้อหาของรายการคนค้นคนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 19 เรื่อง (31 ตอน) ที่ออกอากาศระหว่างวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 ถึงวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548

รายการคนค้นคนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 19 เรื่องนี้ ได้จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบ เฉพาะเจาะจงโดยพิจารณาจากผลการศึกษาแก่นของเรื่องและโครงเรื่องของรายการคนค้นคนกลุ่ม ตัวอย่างทั้ง 25 เรื่องในหัวข้อ 4.1 และได้จำกัดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาการสะท้อนแนวคิดด้าน จริยธรรมเฉพาะเรื่องที่แก่นของเรื่องเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตหรือรูปแบบการดำเนินชีวิตของ “คนต้นเรื่อง” ที่สามารถเป็นแบบอย่างด้านจริยธรรมได้

“คนต้นเรื่อง” จากรายการคนค้นคนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 19 เรื่องมีดังต่อไปนี้

1. ลุงต้น	(จากเรื่อง “ข้าคือ...นักสื่อความหมาย”)
2. ครูชีพ	(จากเรื่อง “ครูโชน”)
3. บังหมาด	(จากเรื่อง “บังหมาด...คนจนผู้ยิ่งใหญ่”)
4. ปาว	(จากเรื่อง “ปาว...สองล้อคู่ชีพ”)
5. เล่าแป๊ะ	(จากเรื่อง “เล่าแป๊ะ ตระกูลลิ้ม มังกรจีนในแผ่นดินสยาม”)
6. ปู่เย็น	(จากเรื่อง “ปู่เย็น...เฒ่าพระนาง”)
7. อ้อม	(จากเรื่อง “เรื่องของอ้อม”)
8. วีระพล	(จากเรื่อง “วีระพล...ชัยชนะของผู้แพ้”)
9. ยายประดับ	(จากเรื่อง “ความฝันของยายประดับ”)
10. เดือนกับดาว	(จากเรื่อง “เดือนกับดาว”)
11. ประดิษฐ์	(จากเรื่อง “บทเพลงจากแดนประหาร”)
12. เมย์	(จากเรื่อง “ดวงดาวของพ่อ”)
13. พระมหา	(จากเรื่อง “พระมหาบันเทิง”)
14. ตาสงัด	(จากเรื่อง “ตาสงัด...คนปลุกต้นไม้แห่งพรหมพิราม”)
15. คุณรัตนา	(จากเรื่อง “เหยื่อธรรม”)
16. สุขิน	(จากเรื่อง “สุขิน...หญิงผู้ก้าวเดินด้วยหัวใจ”)
17. ลุงเสริฐ	(จากเรื่อง “ลุงเสริฐ...คนบ้าหรือกล้าฝัน”)
18. ป้าหมอ	(จากเรื่อง “ป้าหมอ...แม่พระแห่งบ้านชัยพฤกษ์”)
19. ครูเหงา	(จากเรื่อง “ครูเหงา...ความรักไร้พรมแดน”)

ในการวิเคราะห์รูปแบบการดำเนินชีวิตของ “คนต้นเรื่อง” ที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรม ผู้วิจัยได้พิจารณาจากรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) บทนำเข้าสู่รายการและบทสรุปจบรายการโดย “คนนำเรื่อง”
- 2) บทบรรยายถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตของ “คนต้นเรื่อง” โดย “คนเดินเรื่อง”
- 3) บทสัมภาษณ์หรือบทสนทนาระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับ “คนต้นเรื่อง”
- 4) บทสัมภาษณ์หรือบทสนทนาระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับคนอื่น ๆ เกี่ยวกับ “คนต้นเรื่อง”
- 5) บทสนทนาระหว่าง “คนต้นเรื่อง” กับคนอื่น ๆ
- 6) กิริยาอาการหรือการกระทำของ “คนต้นเรื่อง”
- 7) ท่าทีหรือปฏิกิริยาที่คนใกล้ชิดหรือคนภายนอกที่มีต่อ “คนต้นเรื่อง”
- 8) เสียงประกอบ
- 9) เสียงดนตรี

ในการนำเสนอผลการศึกษาในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบการดำเนินชีวิตของ “คนต้นเรื่อง” ที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมตามลำดับแนวคิดด้านจริยธรรมด้านที่ปรากฏใน “คนต้นเรื่อง” จากมากที่สุดไปน้อยที่สุด พร้อมทั้งได้นำเสนอตัวอย่างรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมในแต่ละด้านไว้พอสังเขป อย่างไรก็ตาม ผู้อ่านสามารถดูรายละเอียดทั้งหมดได้ในภาคผนวก ข ซึ่งเป็นการนำเสนอผลการศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของ “คนต้นเรื่อง” ที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมใน “คนต้นเรื่อง” แต่ละคน

ลำดับการนำเสนอผลการศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของ “คนต้นเรื่อง” ที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมแต่ละด้านมีดังต่อไปนี้

- 1) ขยัน
- 2) มีอุดมคติ
- 3) มีความกล้าหาญ
- 4) มีพละนาภัยทางด้านจิตใจสมบูรณ์
- 5) รู้จักเสียสละ
- 6) ประหยัด
- 7) ยึดมั่นในสัมมาอาชีพ
- 8) สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ
- 9) รู้จักคิดริเริ่ม
- 10) รักและเทิดทูนศาสนา
- 11) มีความเมตตาอารี
- 12) รู้จักวิจารณ์อย่างมีเหตุผล
- 13) รู้จักฟังตนเอง

- 14) มีระเบียบวินัย
- 15) รู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผล
- 16) มีความกตัญญูกตเวที
- 17) มีความสมถะ ไม่โลภ อยู่อย่างพอเพียง
- 18) มีความซื่อสัตย์ สุจริต
- 19) มีความยุติธรรม
- 20) มีความสามัคคี
- 21) รักและเทิดทูนพระมหากษัตริย์
- 22) มีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงทรัพยากรของชาติ
- 23) อื่นๆ (เคารพในสิทธิของตนเอง, มีน้ำใจนักกีฬา, และใฝ่รู้)
- 24) รักและเทิดทูนชาติ
- 25) มีพลานามัยทางด้านร่างกายสมบูรณ์
- 26) มีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ
- 27) กระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

1) ขยัน

ความขยัน หมายถึง การพยายามอย่างเข้มแข็งในการปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้เกิดความสำเร็จลุล่วงด้วยความขยัน อุตุน หนักแน่น สม่ำเสมออย่างไม่ย่อท้อ

คนต้นเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนความขยัน ได้แก่ “ลุงตัน” “ครูชีพ” “บังหมาด” “ปาว” “เล่าแป๊ะ” “ปู่เย็น” “วีระพล” “ยายประดับ” “เดือนกับดาว” “ประดิษฐ์” “เมย์” “พระมหา” “ตาสงัด” “สุชิน” “ลุงเสริฐ” “ป้าหมอ” และ “ครูหงา” ตัวอย่างการมีความขยัน เช่น

“เดือนกับดาว”

“เดือนกับดาว” เป็นสองพี่น้องวัยไล่เลี่ยกันที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมปลาย ครอบครัวของเดือนกับดาวไม่เพียงแต่จะมีฐานะยากจน แต่ผู้เป็นพ่อยังติดสุราและไม่รับผิดชอบในการเป็นผู้นำครอบครัว เดือนกับดาวจึงต้องทำงานหาเลี้ยงแม่และน้องอีก 2 คน ด้วยการเก็บขวดขาย รับจ้างตักน้ำให้ชาวบ้าน ช่วยครูทำความสะอาดบ้าน และไปทำงานในช่วงปิดเทอมในกรุงเทพฯ แต่ในความขาดพร่องด้านฐานะทางเศรษฐกิจ เด็กสาวทั้งคู่กลับเปี่ยมด้วยความมานะอดทน ขยันหมั่นเพียรทั้งด้านการเรียน การทำงานบ้าน และการทำงานหาเงินเลี้ยงแม่และน้องๆ ซึ่งจากความขยัน ทำให้เดือนประสบความสำเร็จในการเรียนและสามารถนำเงินที่ได้จากการทำงานมาจุนเจือแม่และน้องๆ ได้ (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง”)

“สุชิน”

ทั้งที่มีสภาพร่างกายที่พิการ แต่ “สุชิน” กลับขยันทำงานยิ่งกว่าคนปกติทั่วไป เธอทำงานอย่างมานะอดทนโดยไม่เกี่ยงงานหนักเบาหรือค่าแรงมากนัก ตั้งแต่ปอกหัว ชักผ้า ทำปลา รับจ้างเลี้ยงเด็ก ตำพริก ล้างจาน การที่เธอต้องทำงานหนักเกิดจากฐานะที่ยากจนของครอบครัว เธอจึงตื่นแต่เช้าทุกวันเพื่อจะได้มีเวลาทำงานมากขึ้นและนำค่าแรงไปเป็นค่าอาหารของตนเอง พ่อและหลานชาย และเป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าเล่าเรียน อุปกรณ์การเรียนของหลานชาย และใช้หนี้ของครอบครัวจำนวน 40,000 บาท (สะท้อนจากกระทู้ของ “คนดันเรื่อง” และบทบรรยายโดย “คนเดินเรื่อง”)

“สุชินไม่เคยตื่นนอนหลังพระอาทิตย์ครีบก่ำ ทุกเช้าเธอจะต้องตื่นนอนตั้งแต่ยังไม่ทันรุ่งสาง แล้วก็รีบจัดการกิจธุระส่วนตัว ทำงานบ้านที่รับผิดชอบให้เสร็จโดยเร็วที่สุด เพื่อที่จะใช้เวลาที่เหลือครุ่นคิดในเรื่องของการทำมาหากิน นั่นหมายความว่าเธอรีบตื่นนอนเร็วเท่าไร ทำงานบ้านเสร็จเร็วเท่าไร เธอก็จะได้มีเวลาในการที่จะไปทำงานหาเงิน” (คนเดินเรื่อง)

“ป้าหมอ”

“ป้าหมอ” มีความตื่นตัว สม่ำเสมอ และมีใจจดจ่อในการทำงานทั้งในฐานะแพทย์และในฐานะแม่ของเด็กๆ ที่ชัยพฤกษ์มูลนิธิ กล่าวคือ ในการทำงานที่โรงพยาบาล ป้าหมอจะกระตือรือร้นที่จะทำงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพยาบาลประจำห้องคลอดคนหนึ่งกล่าวถึงป้าหมอว่า “อาจารย์เป็นคนที่ค่อนข้างทุ่มเทให้คนไข้” ไม่ว่าจะการทำคลอดจะดึกคืนเพียงใด ป้าหมอก็สามารถควบคุมตนเองให้เดินทางไปปฏิบัติหน้าที่ได้ และแม้จะเหนื่อยจากงานที่โรงพยาบาล แต่ป้าหมอก็ยังเดินทางไปสอนการบ้าน ให้ความอบอุ่น และร่วมทำกิจกรรมกับเด็กที่มูลนิธิอย่างสม่ำเสมอสัปดาห์ละ 3 วัน โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กได้เติบโตอย่างมีคุณภาพไปเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของชาติในอนาคต (สะท้อนจากการกระทู้และบทสัมภาษณ์ “คนดันเรื่อง” และบทสัมภาษณ์คนใกล้ชิดเกี่ยวกับ “คนดันเรื่อง”)

“งานที่โรงพยาบาลแยะมาก ๆ แล้วก็สนุกกับงาน พอไปถึงก็ทำไม่อยากจะหยุด มีความรู้ว่าจะหยุดก็หยุดหงิดใจ อยากทำงานไปเรื่อย ๆ” (ป้าหมอ)

2) มีอุดมคติ

การมีอุดมคติ หมายถึง การมีปณิธานหรือคติธรรมประจำใจ และดำเนินชีวิตตามแนวของปณิธานหรือคติธรรมที่ยึดมั่น รวมตลอดถึงการมีลักษณะมุ่งอนาคตและพยายามฝ่าฝืนสิ่งที่ตั้งงำให้กับชีวิต

คนต้นเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการมีอุดมคติ ได้แก่ “ลุงต้น” “ครูชีพ” “บังหมาด” “ปาว” “วีระพล” “ยายประดับ” “เดือนกับดาว” “ประดิษฐ์” “เมย์” “พระมหา” “ตาสงัด” “คุณรัตนา” “ลุงเสริฐ” “ป้าหอม” และ “ครูเหงา” ตัวอย่างการมีอุดมคติ เช่น

“ลุงต้น”

แนวคิดจริยธรรมด้านการมีอุดมคติที่สะท้อนจากวิถีชีวิตของ “ลุงต้น” เห็นได้จากการยึดมั่นปฏิบัติตนตามปณิธานและการพยายามบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม กล่าวคือ แม้ว่าลุงต้นจะต้องสูญเสียดวงตาไปข้างหนึ่งจากการปฏิบัติหน้าที่ แต่ลุงต้นก็ไม่ท้อถอย ยังคงยึดมั่นในปณิธานอย่างไม่เปลี่ยนแปลง โดยได้เปลี่ยนวิธีการทำงานจากการใช้กำลังเข้าปราบปรามผู้ลักลอบตัดไม้และล่าสัตว์เป็นการสื่อสารทำความเข้าใจ และมุ่งให้ความรู้ เพื่อให้ชาวบ้านมีทัศนคติที่ดีต่อธรรมชาติและช่วยกันดูแลรักษาธรรมชาติ และแม้ว่าในการทำงานในฐานะทีมสื่อฯ จะมีความไม่พร้อมในด้านปัจจัยสนับสนุนต่างๆ โดยเฉพาะยานพาหนะ ลุงต้นก็ยังยืนยันที่จะยึดมั่นในปณิธานโดยไม่ท้อถอย (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง” และบทสนทนาระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับ “คนต้นเรื่อง”)

- คนเดินเรื่อง : ไม่ท้อบ้างเหรอ ที่ไม่ว่าจะเครื่องไม้เครื่องมือ หรือ ความพร้อมในด้านต่างๆ เหมือนกับการติดอาวุธ ให้กับหน่วยรบของเรา มันไม่พร้อมไม่สมบูรณ์
- ลุงต้น : ไม่ท้อครับ เพราะว่าส่วนหนึ่งพอมผมเข้ามาสัมผัส ชาวบ้านจริงๆ ชาวบ้านเขามีความรู้สึกที่ดีกับเรา พร้อมทั้งจะให้เราเข้ามา ผมได้ใจชาวบ้าน ผมมี กำลังใจครับ

“ยายประดับ”

วิถีชีวิตของ “ยายประดับ” หญิงชราวัย 72 ปี สะท้อนแนวคิดจริยธรรมด้านการมีอุดมคติ จากการมีปณิธานประจำใจและยึดมั่นปฏิบัติตนตามปณิธานนั้น ตลอดจนการมีลักษณะมุ่งอนาคตและพยายามฝ่าฟันสิ่งที่ตั้งมาให้กับชีวิต อันได้แก่การพยายามบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม กล่าวคือ เพื่อดำเนินตามความใฝ่ฝันในการเป็นครูหรือนักการเมืองเพื่อรับใช้สังคม ในวัยเกือบ 50 ปี เธอเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยรามคำแหงในคณะศึกษาศาสตร์และนิเทศศาสตร์ตามลำดับ และได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. เขตบางกะปิ แม้จะแพ้เลือกตั้ง เธอยังคงยึดมั่นในอุดมคติโดยไม่ท้อแท้ (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง” และบทสนทนาระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับ “คนต้นเรื่อง”)

- คนเดินเรื่อง : บางคนพออายุมาก ๆ เขาก็ไม่เรียน เขาก็ไม่ยอมทำงาน... แต่ทำไมคุณยายยังขยันขันแข็งมาเรียนเกือบทุกวันล่ะ
- ยายประดับ : เพราะว่าความฝันตั้งแต่เด็ก ว่าถ้าเราเป็นครูไม่ได้ เราก็จะต้องเข้าสู่เวทีการเมืองให้ได้ ต้องทำให้ได้

... ถ้าเราคิดว่าจะทำแล้วเราทิ้ง เท่ากับเรายอมแพ้
คือเมื่อทำแล้วก็ต้องทำจนสุดความสามารถ มันจะ
สำเร็จหรือไม่ก็อีกเรื่องหนึ่ง

“เรามีแต่ตัว เปลาเปลี่ยวเตียวตาย เราก็ต้องหาสิ่งที่จะมา
ทดแทน แล้วสิ่งที่จะมาทดแทนมันต้องดี มันต้องเด่น แล้วมันต้อง
เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม... เราต้องเป็นคนแก่ที่มีคุณภาพ” (ยาย
ประดับ)

“ลุงเสริฐ”

แนวคิดจริยธรรมด้านความมีอุดมคติของ “ลุงเสริฐ” สะท้อนจากการที่ลุงเสริฐพยายาม
บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม ตลอดจนการมีปณิธานและยึดมั่นปฏิบัติตนตามปณิธาน
นั้น กล่าวคือ ลุงเสริฐได้ประกอบอาชีพขายหนังสือแนวสังคมนิยมมาเป็นเวลาประมาณ 30 ปี ซึ่ง
ปณิธานของลุงเสริฐก็คือ การได้เผยแพร่ “แนวคิดที่ชี้ความไม่เป็นธรรมของสังคม” ซึ่งจากคำบอกเล่า
ของลูกค้ำเก่าแก่ของลุงเสริฐที่รู้จักลุงเสริฐมากกว่า 20 ปี ลุงเสริฐ “ไม่เปลี่ยนแปลง” และแม้ว่ารายได้จาก
การขายหนังสือแนวการเมืองการปกครองจะไม่มาก แต่ลุงเสริฐก็ไม่คิดจะขายหนังสือแนวอื่นเพียงเพื่อ
เพิ่มรายได้ แต่ยังคงยึดมั่นในปณิธานการเผยแพร่แนวทางแห่งสังคมนิยมที่ตนเชื่อว่าเป็น “ทางรอด
หรือทางแห่งการหลุดพ้นของสังคม” อย่างไม่ยอมแพ้ (สะท้อนจากบทสนทนาระหว่าง “คนเดินเรื่อง”
กับ “คนดันเรื่อง” และบทสัมภาษณ์บุคคลอื่นเกี่ยวกับ “คนดันเรื่อง”)

ลุงเสริฐ : ผมยึดมั่นในแนวทางสังคมนิยม.. สังคมที่ไม่ถูกขูดรีด
คนเดินเรื่อง : หนังสือสกุลนี้มีคนซื้ออ่านเยอะหรออะ
ลุงเสริฐ : พอมีสะ หรือถ้าขายไม่ได้ เราก็ต้องยืนหยัด สูตร
ของเรามีอะ พ่ายแพ้สู้ใหม่ พ่ายแพ้สู้ใหม่ จนชัย
ได้มา ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมให้มันดีขึ้น

3) มีความกล้าหาญ

การมีความกล้าหาญ หมายถึง การมีความกล้าในการตัดสินใจ กล้ารับผิด กล้าเป็นผู้นำ มีใจ
เด็ดเดี่ยวเข้มแข็ง ไม่หวาดหวั่นต่อความยากลำบากและอันตรายใดๆ กล้าทำทุกอย่างในทางที่ถูกต้อง
และเหมาะสม

คนดันเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการมีความกล้าหาญ ได้แก่ “ลุงตัน”
“บังหมาด” “ปาว” “ปู่เย็น” “อ้อม” ยายประดับ “เดือนกับดาว” “เมย์” “พระมหา” “ดาสงัด” “คุณรัตนา”
“สุขชิน” “ลุงเสริฐ” และ “ครูเหงา” ตัวอย่างการมีความกล้าหาญ เช่น

“ลุงต๋น”

ความกล้าหาญของ “ลุงต๋น” เห็นได้จากการกล้าตัดสินใจ กล้าเป็นผู้นำ มีใจเด็ดเดี่ยว เข้มแข็ง กล้าเผชิญภาวะวิกฤตและอุปสรรคต่างๆ อย่างไม่หวาดหวั่น แม้ว่าการเดินทางไปปฏิบัติภารกิจผู้พิทักษ์ป่าแต่ละครั้งจะมีรถนิสสันเก่าๆ เพียงคันเดียวเป็นยานพาหนะ และการเดินทางจะมีแต่ความยากลำบากจากหนทางที่ห้อมล้อมไปด้วยป่า เต็มไปด้วยอันตราย แต่ลุงต๋นก็ไม่หวาดหวั่นต่อความยากลำบากและอันตรายใดๆ โดยเฉพาะการตัดสินใจเลือกเดินทางสู่หมู่บ้านแม่มิ่งใน อ. แม่แจ่ม จ. เชียงราย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เข้าถึงได้ยาก ถนนหนทางเต็มไปด้วยอุปสรรคนานัปการ เพื่อใช้เป็นโอกาสที่จะทำให้ชาวบ้านประทับใจและสามารถสร้างมิตรภาพกับชาวบ้านได้ง่ายขึ้น (สะท้อนจากการกระทำของ “คนดันเรื่อง”)

“ยายประดับ”

ความกล้าหาญที่สะท้อนจากวิถีชีวิตของ “ยายประดับ” เห็นได้จากการที่ยายประดับกล้านำความรู้ความสามารถของตนไปมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยไม่เพียงแต่แสดงความคิดเห็นโต้แย้งต่อนโยบายการศึกษาของรัฐบาลเท่านั้น แต่ยังลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใน พ.ศ. 2548 และได้ออกเดินหาเสียงเลือกตั้งตามตรอกซอกซอยต่างๆ โดยใช้โทรโข่งช่วยขยายเสียงอย่างไม่ประมาทและไม่หวาดหวั่นต่ออุปสรรคแม้ว่าปัจจัยสนับสนุนการหาเสียงของตนจะมีเพียงน้อยนิดและโอกาสที่ตนจะชนะการเลือกตั้งนั้นริบหรี่เต็มทน (สะท้อนจากการกระทำของ “คนดันเรื่อง” และบทสนทนา ระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับ “คนดันเรื่อง”)

- คนเดินเรื่อง : ยายเดินแล้วท้อไหม จะไปสู้รบปรบมือกับพรรคใหญ่ๆ เขาได้ยังไงเนี่ย
- ยายประดับ : เราต้องสู้ เขาจะใหญ่แค่ไหน เราก็ต้องสู้ คือความตั้งใจเนี่ยมันจะอยู่เหนือสิ่งอื่นใด

“คุณรัตนา”

การมีใจเด็ดเดี่ยวเข้มแข็ง ไม่หวาดหวั่นต่อความยากลำบากและอันตรายใดๆ กล้าทำทุกอย่างในทางที่ถูกต้องเหมาะสมของ “คุณรัตนา” สะท้อนการมีความกล้าหาญ กล่าวคือ หลังจากที่ได้รับความเป็นธรรมกรณีที่อยู่อาศัยของตนจากข้าราชการกรุงเทพมหานคร คุณรัตนาก็ได้เข้าร้องเรียนต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องต่างๆ ตั้งแต่ผู้อำนวยการเขตไปจนถึงนายกรัฐมนตรี ตลอดระยะเวลา 11 ปี คุณรัตนาได้แสดงความคิดเห็นโต้แย้งและต่อต้านเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยไม่เกรงกลัวอิทธิพลใดๆ (สะท้อนจากการกระทำและบทสัมภาษณ์ “คนดันเรื่อง”)

“กฎหมายวันนี้ มีไว้สำหรับจับประชาชนไง แต่ถ้าเจ้าหน้าที่ผู้ใดทุจริต กระทำความผิด เขาให้ละเว้นไว้” (คุณรัตนา)

“มาให้แดดมันเผาให้ตาย คือตั้งใจตายแล้วละ แต่ไม่ฆ่าตัวตาย แต่จะมาทรมานตัวเองให้ตาย แล้วก็มาดูซิว่าอายุกันบ้างไหม ถ้าไม่อายุก็ตาย...ก็จบ... มันเป็นการสู้ครั้งสุดท้าย เอาชีวิตเป็นเดิมพัน ถ้าไม่ได้ความยุติธรรม เอา 5 ชีวิตนี้ไป” (คุณรัตนา)

4) มีพละนามัยทางด้านจิตใจสมบูรณ์

การมีพละนามัยทางด้านจิตใจสมบูรณ์ หมายถึง การมีอัตมโนทัศน์ดี มีสุขภาพจิตดี สามารถดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข

คนต้นเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการมีพละนามัยทางด้านจิตใจสมบูรณ์ ได้แก่ “ลุงต้น” “ครูชีพ” “บังหมาด” “ปาว” “ปู่เย็น” “อ้อม” “วีระพล” “ยายประดับ” “ประดิษฐ์” และ “พระมหา” ตัวอย่างการมีพละนามัยทางด้านจิตใจสมบูรณ์ เช่น

“ครูชีพ”

“ครูชีพ” เป็นผู้มีจิตใจสงบ สามารถดำเนินชีวิตประจำวันอย่างเป็นสุขโดยปราศจากความคับข้องใจ นอกจากนั้นยังให้ความเป็นมิตรกับคนทั่วไปอย่างจริงใจ มีความเห็นอกเห็นใจและพยายามเข้าใจผู้อื่น แม้ครูชีพเคยเป็นทุกข์จากการเจ็บป่วยด้วยโรคหัวใจ แต่การถ่ายทอดและฝึกซ้อมวิชาโยนให้แก่เด็ก ๆ คณะโยนอาศรมอนุรักษ์วัฒนธรรมเปรียบเสมือนยาที่ช่วยสมานจิตใจของครูชีพความสำเร็จในการฝึกสอนวิชาแก่ลูกศิษย์ ทำให้ครูชีพปลอบปลื้ม เป็นสุข (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง” และบทสรุปจบรายการโดย “คนนำเรื่อง”)

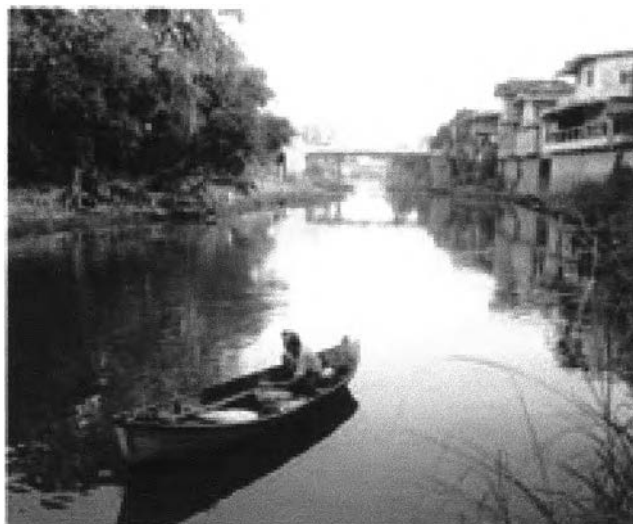
“หัวใจดวงน้อยๆ ที่เต็มไปด้วยพลังบริสุทธิ์ไม่เพียงเป็นยาขนานพิเศษที่ช่วยจุดดิ่งให้ครูหลุดพ้นจากทะเลแห่งความทุกข์เท่านั้น พวกเขายังทำให้ครูค้นพบว่าความสุขที่แท้จริงของชีวิตที่ไฝหามาทั้งชีวิต แท้แล้วไม่ได้อยู่ที่การได้ครอบครองทรัพย์สินศฤงคาร มีทรัพย์สินเงินทองมากมาย หากแต่อยู่ที่การให้และการรู้จักพอ” (คนนำเรื่อง)

“ปู่เย็น”

บุคลิกที่โดดเด่นอย่างหนึ่งของ “ปู่เย็น” ชายชราวัย 106 ปี ผู้อาศัยอยู่ตามลำพังบนเรือหาปลาในแม่น้ำเพชรบุรี คือการเป็นคนร่าเริง ชอบพูดคุยสนุกสนาน ยิ้มและหัวเราะง่าย บทสนทนาระหว่างปู่เย็นกับคนเดินเรื่องเกี่ยวกับสภาพจิตใจของปู่เย็นได้สะท้อนว่าปู่เย็นสามารถดำเนินชีวิตประจำวันอย่างเป็นสุขโดยปราศจากความคับข้องใจ แม้ว่าจะไม่ร่ำรวยและไม่มีลูกหลานคอยดูแล เพราะปู่เย็นรู้จักมองชีวิตอย่างเข้าใจ เช่น มองว่าชีวิตคนเปรียบได้ดังสะพาน “สูงแล้วก็ต่ำ พอสุดก็ตาย” และการพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ไม่อิจฉาริษยาผู้อื่น (สะท้อนจากกิริยาอาการของ “คนต้นเรื่อง” และบทสนทนาระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับ “คนต้นเรื่อง”)

คนเดินเรื่อง : เคยมีความทุกข์อะไรบ้างไหมปู่
 ปู่เย็น : (สายศีรษะ) คนเดียวไม่ต้องห่วง ไปไหนก็ได้ ไม่
 ไปก็ได้ ไม่มีใครบังคับเรา

“ใครรวยก็ช่างเขาเถอะ มันจะได้ไปเลี้ยงลูกเลี้ยงเมีย เราได้
 แค่นี้ก็เอาแค่นี้ ไม่ได้ก็ไม่เอา ภูเขาปลา” (ปู่เย็น)

ภาพที่ 5 : “ปู่เย็น”

“ป่าหมอ”

จริยธรรมด้านการมีพยานามัยทางด้านจิตใจสมบูรณ์ที่สะท้อนจากวิถีชีวิตของ “ป่าหมอ” เห็นได้จากการมีอัตมโนทัศน์ดี มีจิตใจร่าเริงและอารมณ์แจ่มใสอยู่เสมอ สามารถดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข พยายามประจำห้องคลอดได้กล่าวถึงป่าหมอว่า “โดยส่วนใหญ่คือจะไม่ค่อยเห็นอาจารย์หงุดหงิด” และจากภาพที่ปรากฏในรายการ ป่าหมอมักจะยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่ตลอดเวลา แม้จะมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมากมาย ทั้งงานประจำที่โรงพยาบาล ภาระหน้าที่ในการดูแลเด็กที่ถูกทอดทิ้งที่มูลนิธิ และการดูแลพี่สะใภ้ที่ป่วยด้วยโรคมะเร็ง ทำให้แทบจะไม่มีเวลาพักผ่อน แต่ทั้งหมดป่าหมอไม่ได้มองว่าเป็นภาระอันหนักหน่วง แต่มองว่าเป็นโอกาสดีที่ตนจะได้รับใช้พระเจ้า (สะท้อนจากกิริยาอาการของ “คนต้นเรื่อง” และบทสัมภาษณ์ “คนต้นเรื่อง” รวมทั้งบุคคลอื่นเกี่ยวกับ “คนต้นเรื่อง”)

“หมอเป็นคนน่ารักมากค่ะ ทุกครั้งที่มาพบคุณหมอก็จะ
 รู้สึกอบอุ่น เป็นกันเอง อย่างพี่มาผ่าตัดที่นี่ คุณหมอมาเยี่ยมใช้ดีก็
 ไม่เคยมาแบบคนเหนื่อยเลย จะมาแบบคนที่สดชื่นอยู่ตลอด” (คนไข้
 ของป่าหมอ)

“ทุกอย่างที่เข้ามาก็มีความรู้สึกเหมือนกับว่ามันเป็นโอกาสให้เราได้รับใช้... มักจะไม่ค่อยนึกถึงตัวเองว่าต้องทำอะไร เหมือนกับว่าทุกวันนี้เราอยู่ด้วยความสุข ด้วยมีความรู้สึกที่ว่า เรารู้ว่าพระเจ้าอยู่กับเรา” (ป้าหมอ)

5) รู้จักเสียสละ

การรู้จักเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน

คนต้นเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการรู้จักเสียสละ ได้แก่ “ลุงตัน” “ครูชีพ” “บังหมาด” “ปาว” “เดือนกับดาว” “เมย์” “พระมหา” “ตาสงัด” “สุชิน” “ลุงเสริฐ” “ป้าหมอ” และ “ครูเหงา” ตัวอย่างการรู้จักเสียสละ เช่น

“บังหมาด”

“บังหมาด” เป็นชายมุสลิมวัยกลางคนผู้มีฐานะยากจน แต่ยอมอุทิศทั้งทรัพย์ส่วนตัวและเวลาในการประกอบอาชีพเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นและสังคม ได้แก่ การริเริ่ม “โครงการปลูกฝังเยาวชนตำบลอ่าวนาง ห่างไกลยาเสพติด” โดยขายรถสามล้อและเสื้อกีวรถรับจ้างไปเป็นจำนวน 30,000 บาท เพื่อนำเงินมาซื้อลูกฟุตบอลให้เด็กในโครงการฯ ได้ใช้ฝึกซ้อม การเป็นผู้รับผิดชอบค่าอาหารเช้าของเด็กๆ ทั้งหมดหลังการฝึกซ้อมภาคเช้าซึ่งคิดเป็นเงินประมาณ 200-300 บาทต่อวัน และการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเรียนศาสนาของเด็กในโครงการฯ จำนวนหนึ่ง นอกจากนี้ลุงตันยังเสียสละเพื่อส่วนรวมแล้ว บังหมาดยังอุทิศเวลาในการประกอบอาชีพไปกับการฝึกซ้อมฟุตบอลให้เด็กๆ ทั้งภาคเช้าและภาคบ่ายในวันจันทร์ถึงวันเสาร์ (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง,” บทบรรยายโดย “คนเดินเรื่อง” และบทสัมภาษณ์บุคคลอื่นเกี่ยวกับ “คนต้นเรื่อง”)

“เป็นเวลาแรมปีแล้วครับ ที่ชายมุสลิมวัย 50 กว่าปีผู้นี้ละทิ้งเรื่องส่วนตัวและเรื่องของการทำมาหากินซึ่งผู้คนส่วนใหญ่มักจะทำเป็นสิ่งแรกๆ เอาไว้ข้างหลัง แล้วก็อุทิศเวลาทั้งหมดของชีวิตให้กับเด็กๆ เยาวชนในหมู่บ้านเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมซึ่งเบื้องต้นมีแต่ผู้คนหมิ่นแคลนและขบขัน” (คนเดินเรื่อง)

“เด็กๆ ที่ยังตกค้างอยู่ บังหมาดเขาก็จะพยายามเอามาเรียนศาสนา และเขาก็จะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเองทั้งหมด ผมว่าหายากคนที่สละเพื่อส่วนรวมแบบนี้” (ครูสอนศาสนาที่โรงเรียนปอเนาะ)

“ปาว”

“ปาว” นักศึกษาวัย 20 ปี และอาสาสมัครหน่วยแพทย์กู้ชีวิตของวชิรพยาบาล ได้เสียสละทั้งแรงกายและเงินส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น แทนที่จะใช้เวลาในช่วงกลางคืนนอนหลับพักผ่อน ทุกคืน ปาวจะไปปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัครด้วยความสมัครใจโดยไม่มีค่าตอบแทนใดๆ เมื่อได้รับแจ้งเหตุ ปาวมักจะรีบรุดหน้าไปด้วยจักรยานก่อนคนอื่น เนื่องจากเกรงว่าสภาพการจราจรที่ติดขัดจะทำให้อาสาสมัครอื่นๆ ที่ใช้รถยนต์เดินทางไปล่าช้าและผู้บาดเจ็บจะไม่ได้รับความช่วยเหลืออย่างทันท่วงที นอกจากนี้ ปาวยังยินดีและเต็มใจที่จะซื้อยาและเครื่องมือแพทย์สำหรับนำไปปฐมพยาบาลผู้บาดเจ็บ โดยใช้เงินส่วนตัวราวเดือนละ 2,500-3,500 บาท หรือคิดเป็นครั้งหนึ่งหรือสามในสี่ของค่าขนมของตนในแต่ละเดือน (สะท้อนจากการกระทำของ “คนดันเรื่อง” และบทสนทนาระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับ “คนดันเรื่อง”)

คนเดินเรื่อง : ไม่รู้สึกเสียตายกับการควักสตางค์จ่ายค่ายา เอาไป
ทำให้คนอื่นเหรอ

ปาว : ไม่ ถ้าสิ่งที่เราให้ เกิดประโยชน์กับเขา ไม่จำเป็นต้องเสียตาย ถ้าเงินที่เราเสียไปเกิดประโยชน์กับคนอื่น ทำให้คนอื่นดีขึ้น

“ครูเหงา”

“ครูเหงา” เป็นผู้อุทิศตนให้กับการช่วยเหลือเด็กไร้สัญชาติที่ถูกมองว่าเป็นขยะสังคม เขาสละชีวิตความเป็นอยู่สุขสบายของคนเมืองมาสู่การริเริ่มก่อตั้งศูนย์ทางเลือกการเรียนรู้อุปการและพัฒนาและป้องกันชีวิตเด็ก หรือ “บ้านนาเนา” ขึ้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เพื่อให้ความคุ้มครองและดูแลเด็กไร้สัญชาติที่มีชีวิตเร่ร่อนกว่า 90 ชีวิตให้ได้รับการศึกษาและได้มีโอกาสเป็นพลเมืองของแผ่นดินไทย (สะท้อนจากการกระทำของ “คนดันเรื่อง” และบทสัมภาษณ์บุคคลอื่นเกี่ยวกับ “คนดันเรื่อง”)

“ครูเหงาเสียสละค่ะ ทุ่มเททุกอย่างกับเด็ก ๆ อย่างครูเหงา
ไม่มีจะกิน ครูเหงาก็กินกับเด็ก แก่ทำทุกอย่างเพื่อเด็กค่ะ” (ธัญญา
เรศ แลเชอ กู : เจ้าหน้าที่มูลนิธิ)

6) ประหยัด

ความประหยัด หมายถึง การรู้จักใช้เงินและทรัพยากรต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด รวมถึงการออมทรัพย์ไว้ใช้ในยามจำเป็นหรือเก็บไว้เป็นทุนสำรองต่อไป

คนดันเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการมีความประหยัด ได้แก่ “ปาว” “เล่าแป๊ะ” “ปู่เย็น” “วีระพล” “ยายประดับ” “เดือนกับดาว” “ตาสงัด” “สุชิน” “ลุงเสริฐ” และ “ครูเหงา” ตัวอย่างการมีความประหยัด เช่น

“เล่าแป๊ะ”

“เล่าแป๊ะ” ใช้จ่ายเงินในชีวิตประจำวันอย่างประหยัดมาตลอดระยะเวลา 77 ปี ของการยึดอาชีพที่รดสงฆ์ของ โดยจะใช้เงินค่าอาหารกลางวันเพียงไม่ถึง 1 ใน 10 ส่วนของรายได้ในแต่ละวัน คือ กินข้าวต้ม 1-2 ชาม และกับข้าวเพียงจานเดียวทุกวัน เมื่อเลิกงาน เล่าแป๊ะก็จะนำรถไปเก็บพร้อมกับนำพลาสติก ลังกระดาษ แผ่นสังกะสี และแผ่นไม้มาวางทับบนตัวรถและล้อรถเพื่อถนอมรถจากน้ำฝนและความสกปรกต่างๆซึ่งทำให้อายุการใช้งานของรถคันนี้ยาวนานกว่า 70 ปี นอกจากนั้นเล่าแป๊ะยังสะสมเงินไว้ในธนาคาร ถึง 3 แสนกว่าบาท เพื่อใช้สอยยามเจ็บป่วยโดยไม่ต้องรบกวนลูกหลาน (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง” และบทสัมภาษณ์คนใกล้ชิดเกี่ยวกับ “คนต้นเรื่อง”)

“เขาสอนผมบอกว่า พยายามประหยัดไว้ดีที่สุด เผื่อยามเจ็บไข้ได้ป่วยเราจะยังมีเงินส่วนนี้รักษา เวลาแก่ลงเราจะได้ไม่ต้องไปขอลูกขอลหลาน แกเป็นคนประหยัด อะไรก็แล้วแต่ถ้าเห็นว่ามันเป็นสิ่งที่สุรุ่ยสุร่าย แกก็จะเตือน แกก็จะว่า” (เลิศชัย พันธุ์เลิศศรีตรี : ลูกชายคนที่ 2 ของเล่าแป๊ะ)

“ปู่เย็น”

ในการดำรงชีวิตประจำวัน แม้ว่า “ปู่เย็น” จะสามารถเก็บออมทรัพย์ไว้ได้จำนวนหนึ่งแล้ว แต่ปู่เย็นก็ยังทนลำบากกับใช้เตาถ่านหุงหาอาหารรับประทานเอง แม้จะสามารถเลือกโดยสารรถรับจ้างที่สะดวกสบายกว่าได้ แต่ปู่เย็นก็เลือกใช้จักรยานที่ไม่ต้องเสียค่าเดินทางเป็นพาหนะแทน และในอดีตก่อนที่ปู่เย็นจะถูกขโมยเครื่องยนต์เรือของตนไป มีภาพที่ถูกบันทึกไว้ในราวปี พ.ศ. 2536 ที่แสดงให้เห็นว่าปู่เย็นนำถุงพลาสติกมาคลุมเครื่องยนต์เรือของตนไว้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นการใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างถนอมและระมัดระวัง นอกจากนั้น การที่ปู่เย็นพยายามดักจอบหาปลาขายเพื่อสะสมเงินให้ได้ 10,000 บาทสำหรับใช้ในวันปลายของชีวิตและคำกล่าวของปู่เย็นต่อคนเดินเรื่องยังสะท้อนให้เห็นว่าปู่เย็นรู้จักเก็บออมทรัพย์ส่วนหนึ่งไว้ใช้เมื่อจำเป็น (สะท้อนจากการกระทำและบทสัมภาษณ์ “คนต้นเรื่อง”)

“กินเขียมๆ หน้อยสิ หารายได้อื่นบ้าง อย่ากินลูกเดียวสิ กินลูกเดียวเดี๋ยวเจิง ค่อยประหยัดเอาไว้ อย่าใช้มาก มีน้อยใช้มาก ภายหลังลำบาก ประหยัดๆ ไว้” (ปู่เย็น)

“วีระพล”

แม้ว่าตลอดระยะเวลา 7 ปีของการครองตำแหน่งแชมป์เปี้ยนโลกรุ่นแบนตั้มเวทของสมาคมมวยโลก จะทำให้ “วีระพล” มีฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในขั้นดีมาก แต่วีระพลก็ยังพักอาศัยอยู่กับครอบครัวอย่างเรียบง่ายอยู่บนชั้นสองของโรงพยาบาลนอร์ดนครนนท์ตรามาซึ่งยังเป็นสถานที่ฝึกซ้อมของตนด้วยข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ภายในบ้านก็ซื้อหาอย่างประหยัดตามความจำเป็น ไม่สุรุ่ยสุร่าย และรู้จักเก็บ

ออมเงินส่วนหนึ่งไว้ใช้เป็นทุนรอนต่อไปในอนาคต (สะท้อนจากการกระทำของ “คนดันเรื่อง” และบทสนทนาระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับคนใกล้ชิดเกี่ยวกับ “คนดันเรื่อง”)

ผู้จัดการส่วนตัว : ตอนนี้เขาซื้อรถเบนซ์ได้สบาย ซื้อเงินสดได้
ด้วย ไม่ต้องผ่อน แต่เขาก็ขับปีค้อพเก๋ๆ
คนเดินเรื่อง : แต่เขาก็ยังใช้เงินอย่างระวัง
ผู้จัดการส่วนตัว : ระวังมาก

7) ยึดมั่นในสัมมาอาชีพ

การยึดมั่นในสัมมาอาชีพ หมายถึง การเลือกทำงานหรือประกอบอาชีพที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีและศีลธรรม

คนดันเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการยึดมั่นในสัมมาอาชีพ ได้แก่ “ลุงตัน” “ครูชีพ” “บังหมาด” “เล่าแป๊ะ” “ปู่เย็น” “ยายประดับ” “เดือนกับดาว” “เมย์” “สุชิน” และ “ลุงเสริจ” ตัวอย่างการยึดมั่นในสัมมาอาชีพ เช่น

“เล่าแป๊ะ”

การมีความอดทนในการประกอบอาชีพสุจริตแม้ว่าจะได้ผลตอบแทนน้อยของ “เล่าแป๊ะ” สะท้อนจริยธรรมด้านการยึดมั่นในสัมมาอาชีพ กล่าวคือจากคำบอกของเจ้าของร้านค้าต่างๆ ในย่านเยาวราชและตัวเล่าแป๊ะเอง ทราบว่าเล่าแป๊ะ ชาวจีนโพ้นทะเลวัย 92 ปี ได้ยึดอาชีพกุลีลากรตเพียงอาชีพเดียวมาเป็นระยะเวลา 77 ปี โดยในอดีตการลากรตส่งของเที่ยวหนึ่งอาจมีน้ำหนักหลายร้อย กิโลกรัม เช่น ข้าว 3-4 กระสอบ กระสอบละ 100 กิโลกรัม และรายได้เพียงเที่ยวละ 2-3 สตางค์ แต่เล่าแป๊ะก็ไม่เคยเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น แม้ในวัย 92 ปี เล่าแป๊ะก็ยังคงยึดอาชีพนี้อยู่ โดยค่าส่งปัจจุบันอยู่ที่เที่ยวละ 30 บาท (สะท้อนจากการกระทำของ “คนดันเรื่อง” และบทบรรยายโดย “คนเดินเรื่อง”)

“เรียกว่าทำกันมาตั้งแต่บางร้านเจ้าของกิจการยังเป็นคนรุ่น
ปู่อยู่ จนตอนนี้กิจการต่างๆ ถูกส่งทอดมาสู่คนรุ่นหลานแล้ว” (คน
เดินเรื่อง)

“ปู่เย็น”

“ปู่เย็น” เป็นชายชราวัย 106 ปี ที่ประกอบอาชีพดักกวนหาปลาขายมาเป็นเวลาหลายสิบปี ซึ่งแม้จะหาปลาด้วยความยากลำบากและได้ผลตอบแทนน้อย แต่ปู่เย็นก็ไม่คดโกงหรือฉวยโอกาสเรียกร้องทรัพย์สินที่ไม่พึงได้มาเป็นของตน เมื่อปู่เย็นนำปลาที่จับได้มาวางขาย นอกจากไม่โกงราคาแล้ว ในสายตาของคนรอบข้าง ปู่เย็นยังขายในราคาที่ถูกลงกว่าท้องตลาดทั่วไปอีกด้วย (สะท้อนจากการกระทำของ “คนดันเรื่อง” และบทสนทนาระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับ “คนดันเรื่อง”)

- ปู่เย็น : ขายอย่าให้แพงสิ คนจะได้กินลง แพงนักก็กินไม่ลง
 คนเดินเรื่อง : ปู่ขายถูกมากเลย
 ปู่เย็น : ฉันทใจดี เวลาซื้อปลา เอาไป...เอาไปให้พ่อหม้อ มัน
 จะได้มีอชฌาสัยต่อกัน ไม่ต้องพูดราคา ฉันทไม่ได้พูด
 ไม่ได้ตีราคา เอาไปเลย
 คนเดินเรื่อง : แล้วแต่เขาให้
 ปู่เย็น : เขาให้เอง สุดแต่เต็มใจให้ แพงถูกอย่างไร หามาบัน
 กันกิน ช่างมัน ออกเขากเราเหมือนกัน ของแพงกิน
 ไม่ลง ซื้อไม่ได้ ฉันทดูว่าในใจฉันทเท่าไรจะซื้อได้ ก็ขาย
 ราคานั้น ไม่เอา ไม่โกง

“เดือนกับดาว”

แม้ว่าครอบครัวของ “เดือน” จะมีฐานะยากจน และเดือนต้องรับภาระทำงานหาเลี้ยงแม่และน้องๆ แต่เดือนก็ไม่เคยทำงานทุจริต รายได้ของเดือนล้วนมาจากการเก็บขวดขาย รับจ้างตักน้ำให้ชาวบ้าน ช่วยครูทำความสะอาดบ้าน และไปทำงานในช่วงปิดเทอมในต่างเมือง เมื่อเดือนเรียนจบชั้นมัธยมปลาย แม้ว่าจะต้องการเงินเพื่อการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและจุนเจือครอบครัว แต่เดือนก็ไม่ยอมทำงานที่ขัดต่อกฎหมาย ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีและศีลธรรม เช่น การทำงานในสถานบันเทิง เมื่อหางานที่เหมาะสมใน จ.ภูเก็ตไม่ได้ เดือนจึงเดินทางไปกรุงเทพฯ และเลือกทำงานสุจริตในโรงงานเจียรไนเพชร แม้ว่าจะได้ค่าแรงเพียงวันละ 175 บาท (สะท้อนจากการกระทำของ “คนเดินเรื่อง”)

8) สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ

การมีสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ หมายถึง การมีความตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและประเทศชาติ และพยายามปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองดี

คนเดินเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการมีสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ ได้แก่ “ลุงต๋น” “บังหมาด” “ปาว” “ยายประดับ” “พระมหา” “ตาสงัด” “ลุงเสริฐ” “ป้าหมอ” และ “ครูเหงา” ตัวอย่างการมีสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ เช่น

“ปาว”

การมีความตระหนักว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและประเทศชาติและการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคมและประเทศชาติอย่างเต็มใจและรับผิดชอบของ “ปาว” อาสาสมัครหน่วยแพทย์กู้ชีวิตของวชิรพยาบาลวัย 20 ปี สะท้อนจริยธรรมด้านความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ กล่าวคือ งานอาสาสมัครหน่วยแพทย์กู้ชีวิตของวชิรพยาบาลเป็นงานที่ผู้เป็นอาสาสมัครทำด้วยความสมัครใจ เต็มใจ และไม่มีค่าตอบแทน การปฏิบัติหน้าที่

อาสาสมัครของปาวคือการใช้จักรยานบรรทุกเวชภัณฑ์จำนวนมากที่ซื้อหาด้วยเงินส่วนตัวของปาวเอง ขับขี่ตระเวนไปเพื่อช่วยเหลือผู้บาดเจ็บบนท้องถนนจากเหตุร้ายต่างๆ ในยามค่ำคืน (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง” และบทสรุปจบรายการโดย “คนนำเรื่อง”)

“ภารกิจของปาวอาจเป็นเพียงหยดน้ำเล็กๆ กลางทะเลทรายที่ช่วยเหลือให้สังคมนี้ไม่แห้งแล้งเกินไปนักและช่วยขยายนิยามของพลเมืองดีให้หมายรวมถึงการไม่เพิกเฉยและผ่านเลยต่อทุกข์ร้อนของผู้อื่น” (คนนำเรื่อง)

“ลุงเสรีจ”

“ลุงเสรีจ” เป็นผู้มีความสนใจในปัญหาของสังคมและประเทศชาติและมีจิตสำนึกที่จะสร้างสรรค์สังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า โดยยึดมั่นในวิถีทางสังคมนิยมในการแก้ไขปัญหาการเอารัดเอาเปรียบทางเศรษฐกิจในสังคม เขาพยายามผลักดันแนวคิดสังคมนิยมสู่ประชาชนผ่านการขายหนังสือที่เขายึดเป็นอาชีพมาเป็นเวลาหลายสิบปี แม้ว่าหนังสือแนวสังคมนิยมจะไม่เป็นที่นิยมและทำให้ฐานะของเขาไม่สู้ดีนัก แต่เขาก็ไม่คิดจะขายหนังสือประเภทอื่นที่เป็นที่นิยมแต่มอมเมาประชาชน และยังยืนหยัดในวิถีทางเดิมอย่างแน่วแน่ (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง” และบทสนทนา ระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับ “คนต้นเรื่อง”)

คนเดินเรื่อง : ในฐานะของคนคนหนึ่งที่เกิดมาและต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อบ้านเมืองต่อผืนแผ่นดิน ลุงเสรีจคิดว่าลุงเสรีจได้ทำหน้าที่นี้สมกับที่เกิดมาชาติหนึ่งหรือยัง

ลุงเสรีจ : ก็ยังไม่สม ต้องทำต่อไป ทำให้ดียิ่งขึ้น เราเป็นคนหนึ่งที่อยู่ในสังคมด้วย เราก็อยู่แบบว่า..พยายามสมถะ เรียบง่าย และพยายามมุ่งไปสู่อุดมการณ์ของเรามากกว่า คือเปลี่ยนสังคมให้มันเป็นธรรม

ภาพที่ 6 : “ลุงเสรีจ”

“ครูเหงา”

ครั้งหนึ่ง “ครูเหงา” เคยเป็นมนุษย์เงินเดือนธรรมดาสามัญที่ใช้ชีวิตของคนเมืองอย่างสุขสบาย แต่เมื่อเดินทางไปจังหวัดเชียงรายและได้พบเห็นเด็กเร่ร่อนที่เป็นเด็กไร้สัญชาติเก็บขยะกินจากถังขยะริมถนน ครูเหงาจึงเริ่มตระหนักในปัญหาความไม่ทัดเทียมของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในสังคม ครูเหงาเริ่มลงมือช่วยแก้ปัญหาที่ละเล็กละน้อยจนขยายเป็นศูนย์ทางเลือกการเรียนรู้อุปกรณ์พัฒนาและป้องกันชีวิตเด็ก หรือ “บ้านนานา” ที่ตั้งอยู่ที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยให้ความคุ้มครองและดูแลเด็กไร้สัญชาติที่มีชีวิตเร่ร่อนกว่า 90 ชีวิตให้ได้รับการศึกษาและได้มีโอกาสเป็นพลเมืองของแผ่นดินไทย (สะท้อนจากการกระทำและบทสัมภาษณ์ “คนดันเรื่อง”)

“ผมเริ่มเปรียบเทียบชีวิตผมกับชีวิตเด็ก ผมเคยทำงาน เคยไปนั่งตีพิมพ์ไปสูบบุหรี่ เคยมีเงิน พอเราเปรียบเทียบอีกด้านหนึ่งของชีวิตคนอื่น เขากำลังคุ้ยขยะกินอยู่ ผมเริ่มรู้สึกว่า... มันช่างแตกต่างกันมากเหลือเกิน หน้ามือกับหลังมือ ผมเริ่มเปลี่ยนแปลงตัวเอง จากคนที่ดื่มเหล้าสูบบุหรี่ มันก็เริ่มผ่องๆ ลง เริ่มมาทำงานกับเด็ก... เราเริ่มเห็นความยากไร้ เห็นความลำบากของเด็กที่เกิดขึ้น มันทำให้ผมรู้สึกว่าผมต้องช่วยเขา” (ครูเหงา)

9) รู้จักคิดริเริ่ม

การรู้จักคิดริเริ่ม หมายถึง การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการกระทำต่างๆ เช่น การประดิษฐ์สิ่งของขึ้นเอง การวางแผนปรับปรุงความเป็นอยู่หรือการทำงานให้ดีขึ้น

คนดันเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการรู้จักคิดริเริ่ม ได้แก่ “ลุงตัน” “ครูชีพ” “บังหมาด” “ปาว” “ประดิษฐ์” “พระมหา” “ตาสงัด” “ป่าหมอ” และ “ครูเหงา” ตัวอย่างการรู้จักคิดริเริ่ม เช่น

“ลุงตัน”

“ลุงตัน” ผู้สูญเสียดวงตาไปข้างหนึ่งจากการปฏิบัติหน้าที่สายตรวจบนดอยอินทนนท์ เริ่มทบทวนว่าทั้งๆ ที่ตนได้ทุ่มเทและเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างแล้วเพื่อการกวาดล้างผู้ลักลอบล่าสัตว์และตัดไม้ทำลายป่า แต่ก็ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของงานที่วางไว้ได้ จึงได้คิดทบทวนวิเคราะห์ถึงวิธีการทำงานที่ผ่านมาจนได้ข้อสรุปว่าควรเปลี่ยนวิธีการทำงานใหม่ จากการใช้กำลังเข้าปราบปรามผู้ลักลอบล่าสัตว์และตัดไม้ทำลายป่า เป็นการเข้าไปคุยกับชาวบ้านอย่างตรงไปตรงมาถึงสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งวิธีการทำงานใหม่นี้จะสามารถแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืนกว่า (สะท้อนจากบทบรรยายโดย “คนเดินเรื่อง”)

“จากที่เคยพุ่งเป้าไปที่การปราบปรามกลายเป็นการป้องกัน และการทำความเข้าใจ จากที่เคยเป็นศัตรูก็กลายเป็นมิตร จากที่เคย

เป็นฝ่ายตรงข้ามก็กลายเป็นแนวร่วม พวกเขาคือทูตผู้ท่องเที่ยวทั่วทุก
 หย่อมบ้านในพงไพรเพื่อสื่อความหมายให้ผู้คนรัก ห่วงใยและเข้าใจ
 ในธรรมชาติ" (คนเดินเรื่อง)

"ประดิษฐ์"

การมีทักษะในการสร้างสรรค์งานด้านวรรณศิลป์และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการ
 ปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนและครอบครัวให้ดีขึ้นของ "ประดิษฐ์" สะท้อนแนวคิดจริยธรรมด้านการ
 รู้จักคิดริเริ่ม กล่าวคือแม้ว่าจะเป็นผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตที่รอการพิจารณาจากศาลฎีกาในเรือนจำ
 ประดิษฐ์ก็ยังพยายามหารายได้ช่วยเหลือครอบครัวด้วยการแต่งเพลงไปเสนอขายให้กับค่ายเพลงลูกทุ่ง
 โดยใช้วิธีส่งจดหมายไปขอให้สถานีวิทยุรายการลูกทุ่งรักไท FM 98 เป็นสื่อกลางในการติดต่อกับค่าย
 เพลง ซึ่งต่อมาบริษัทผลิตเพลงลูกทุ่งได้ตกลงซื้อลิขสิทธิ์เพลงของประดิษฐ์จำนวน 3 เพลง ได้แก่ "หนี
 รักมาพักดอยดุง" "บทเพลงจากป่าช้า" และ "ไอ้ม้าเหล็ก" และโปรดิวเซอร์ยังได้กล่าวชมเชยในความคิด
 สร้างสรรค์ของประดิษฐ์ด้วย (สะท้อนจากบทสัมภาษณ์ "คนเดินเรื่อง" และบุคคลอื่นเกี่ยวกับ "คนเดิน
 เรื่อง")

"วงการลูกทุ่งลิ้มตรงนี้เลยนะ ไม่มีใครหยิบดอยดุงขึ้นมา
 เป็นภาษาของเพลงลูกทุ่งทั่วไป" (อ.ปัญญา คุณาวุฒิ : โปรดิวเซอร์
 เพลงหนีรักมาพักดอยดุง)

"มันน่าจะเป็นโอกาสที่ดีสำหรับเรา มันน่าจะทำ (ขาย) ได้
 หรือถ้ามันไม่ได้เลย อย่างน้อยมันก็ทำให้เรามีความสุขใน
 ชีวิตประจำวันของเรา มันไล่ทุกซีไปได้บ้าง ไม่ต้องไปซีเรียสกับเรื่อง
 คดีหรืออะไรต่างๆ ในชีวิตในเรือนจำ" (ประดิษฐ์)

"พระมหา"

"พระมหา" เป็นพระสงฆ์ผู้มีบทบาทในการช่วยแก้ไขและพัฒนาชุมชน โดยใช้ความรู้ทั้งทาง
 โลกและทางธรรมมาผนวกกันเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดความอบอุ่นในครอบครัวที่กำลังเกิดขึ้นกับสังคม
 ชนบทในปัจจุบัน ตามแนวคิดของท่าน สถาบันครอบครัวเป็นหน่วยเล็กๆ ที่มีความสำคัญยิ่งต่อการ
 พัฒนาสังคม ท่านจึงอุทิศเวลาให้กับการพัฒนาความคิดและจริยธรรมในเด็ก โดยได้ริเริ่มกิจกรรมต่างๆ
 ที่สนับสนุนการเรียนรู้และการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่เยาวชน อาทิ สระน้ำคุณธรรม ธนาคารต้นกล้า
 ธนาคารความดี เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และกระตุ้นให้เด็กหมั่นทำความดี (สะท้อนจากการกระทำและบท
 สัมภาษณ์ "คนเดินเรื่อง")

"กิจกรรมอะไรก็ได้ให้เด็กได้สนุก มีโอกาสได้มารวมกลุ่ม ทำ
 อะไรตามประสาเด็ก ผู้ใหญ่อาจคิดว่ามันเป็นเรื่องไร้สาระ จริงๆ มัน
 เป็นเรื่องของเด็กทุกๆ ไป การเล่นคือการเรียนรู้ของเด็ก ...ให้เด็ก

สร้างสนามเด็กเล่นที่ไม่มีวันเสร็จ ถ้าเป็นสนามเด็กเล่นสำเร็จรูป วันหนึ่งเด็กอาจจะเบื่อ แต่แบบนี้เด็กจะจินตนาการออกไปเรื่อยๆ" (พระมหา)

10) รักและเทิดทูนศาสนา

การรักและเทิดทูนศาสนา หมายถึง การมีจิตใจเลื่อมใสศรัทธาในศาสนาและปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาในลักษณะของศาสนิกชนที่ดี

คนต้นเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการรักและเทิดทูนศาสนา ได้แก่ "ลุงตัน" "บังหมาด" "อ้อม" "ยายประดับ" "พระมหา" "ตาสงัด" "คุณรัตนา" "สุชิน" และ "ป้าหอม" ตัวอย่างการรักและเทิดทูนศาสนา เช่น

"บังหมาด"

ใน "โครงการปลูกฝังเยาวชนตำบลอ่าวนาง ห่างไกลยาเสพติด" ที่ "บังหมาด" ริเริ่มการใช้กีฬาฟุตบอลเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังเยาวชนให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยไม่ข้องแวะกับยาเสพติดเป็นเป้าหมายที่หนึ่งนั้น บังหมาดยังได้กำหนดเงื่อนไขให้เด็กในโครงการทุกคนต้องไปเรียนศาสนาในวันเสาร์-อาทิตย์และไปทำละหมาดเป็นประจำ โดยมีเป้าหมายที่สองคือเพื่อปลูกฝังให้เยาวชนในตำบลของตนศึกษาและปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา นอกจากนั้น จากบทสนทนาระหว่างบังหมาดกับคนเดินเรื่องและภาพบังหมาดไปละหมาดที่มีสยิดก็สะท้อนว่าตัวบังหมาดเองก็เป็นผู้ที่มีศรัทธาเชื่อมั่นในศาสนาและปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาในลักษณะศาสนิกชนที่ดีเช่นกัน (สะท้อนจากบทสนทนาระหว่าง "คนเดินเรื่อง" กับ "คนต้นเรื่อง")

คนเดินเรื่อง : บังเป็นมุสลิม บังคิดว่าพระเจ้ารับรู้ เห็นสิ่งที่บังทำใหม่
บังหมาด : แน่นอน พระเจ้ารับรู้งานนี้ที่บังทำอยู่ อย่างน้อยๆ บังก็ปลูกฝังให้เด็กได้อยู่ในวัฒนธรรม ในสิ่งที่ถูกต้อง บังต้องการตัวนี้เป็นหลัก

"ตาสงัด"

"ตาสงัด" เป็นผู้มีศรัทธาเชื่อมั่นในศาสนาและปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา โดยตาสงัดได้ปลูกต้นไม้บนพื้นที่วัดถวายเป็นวัดต่างๆ ใน ต.มะดุม และ ต.ไผ่ขอดอน จ.พิษณุโลก มาเป็นเวลา 24 ปี และได้แบ่งปันต้นกล้าจำนวนนับพันต้นให้วัดต่างๆ เพื่อนำไปปลูกตลอดมา โดยไม่เคยเรียกร้องค่าตอบแทนใดๆ นอกจากนั้น จากบทสนทนาระหว่างตาสงัดกับคนเดินเรื่อง ยังสะท้อนถึงการปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาของตาสงัด ซึ่งล้วนเป็นลักษณะของการมีจริยธรรมด้านการรักและเทิดทูน

ศาสนา (สะท้อนจากการกระทำของ “คนดันเรื่อง” และบทสนทนาระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับ “คนดันเรื่อง”)

คนเดินเรื่อง : ดาปลุกต้นไม้เพื่ออะไร
 ดาสงัด : ได้อานิสงส์ดี นกหนูจะได้มาจับ มันมากินลูกไม้
 ลูกขุ่นทุกอย่างที่เราปลูกไว้ มันก็อึด... พระท่าน
 เทศน์ให้ฟังแล้ว ปลูกต้นไม้ไว้หนักให้กาจับ แล้ว
 ได้รับความดี ความสุข

“ป่าหมอ”

ด้วยความเชื่อทางศาสนาที่ว่าตนมีภาระหน้าที่ในการรับใช้พระเจ้า (พระเยซู) ชีวิตประจำวันของ “ป่าหมอ” จึงได้ดำเนินไปด้วยการพยายามบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม นอกจากการทำงานในฐานะแพทย์ผู้เชี่ยวชาญพิเศษสาขาสูดิ-นรีเวช ที่โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์แล้ว ป่าหมอยังได้ก่อตั้งชัยพฤกษ์มูลนิธิขึ้นให้เป็นที่พึ่งพิงแก่เด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง โดยได้ให้ความรักและความเมตตาารวแก่เด็กเหล่านั้นราวกับเป็นลูกที่แท้จริงของตน ตลอดจนได้สอนศีลธรรมตามหลักศาสนาให้แก่เด็ก ๆ ให้ยึดเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต (สะท้อนจากการกระทำและบทสนทนา “คนดันเรื่อง”)

“แต่พอกลับถึงบ้านก็เหนื่อยนะคะ แต่พอมีความรู้สึก เอ...
 เรายังต้องทำอะไรรับใช้พระเจ้านะ ที่โรงพยาบาลเหมือนกับเราก็
 ได้รับใช้ประชาชนส่วนหนึ่ง แต่ยังมีคนอื่นคนหนึ่งที่ไม่มีคนคิดถึงเขา
 ... ชีวิตคริสเตียนก็คือการเกิดมารับใช้พระเจ้า แล้วแต่ว่าพระองค์จะ
 ให้พระพรเราว่าเราถนัดทางไหนที่เราจะรับใช้” (ป่าหมอ)

11) มีความเมตตาอารี

การมีความเมตตาอารี หมายถึง ความมีน้ำใจสงสารผู้ที่ตกอยู่ในความทุกข์ยาก ปรารถนา
 ให้อมนุษย์และสัตว์พันธุ์ทุกชนิดไม่ว่าจะได้กระทำหรือยังไม่ได้กระทำ

คนดันเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการมีความเมตตาอารี ได้แก่
 “ลุงตัน” “ครูชีพ” “บังหมาด” “ปาว” “ปู่เย็น” “ยายประดับ” “พระมหา” “ป่าหมอ” และ “ครูเหงา”
 ตัวอย่างการมีความเมตตาอารี เช่น

“ยายประดับ”

วิถีชีวิตของ “ยายประดับ” หญิงชราวัย 72 ปี สะท้อนแนวคิดจริยธรรมด้านการมีความ
 เมตตาอารีจากความเป็นน้ำใจสงสารสุนัขและแมวจรจัด ด้วยความที่ยายประดับมีฐานะยากจน จึง
 ช่วยเหลือสัตว์เหล่านั้นจากความหิวด้วยการนำถุงพลาสติกเดินดักเศษอาหารที่มีคนกินเหลือในโรง

อาหารเพื่อนำไปเป็นอาหารให้สัตว์จรจัดเหล่านั้น ยายประดับไม่เพียงแต่จะเลี้ยงอาหารแก่สุนัขและแมวจรจัดในบริเวณรั้วมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ตนเป็นนักศึกษาอยู่เท่านั้น แต่ยังเผื่อแผ่เศษอาหารนั้นแก่สุนัขและแมวจรจัดมาถึงบริเวณริมถนนใหญ่ด้วย (สะท้อนจากการกระทำและบทสัมภาษณ์ “คนดันเรื่อง”)

“สงสารค่ะ เขาก็ชีวิต เราก็คือชีวิต คือคนเราหัวฉันทัด สัตว์ก็หัวฉันทันนั้น ก็ให้เขาได้มีชีวิตอยู่” (ยายประดับ)

“ป่าหมอ”

การก่อตั้งมูลนิธิเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ถูกทอดทิ้งและการให้การพยาบาลผู้ป่วยด้วยจิตใจอ่อนโยน ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ของ “ป่าหมอ” สะท้อนแนวคิดจริยธรรมด้านการมีความเมตตาอารี นอกจากนี้ ป่าหมอจะโอบกอดเด็ก ๆ ในมูลนิธิด้วยความรักอยู่เสมอๆ และยังสนับสนุนให้เด็ก ๆ ได้รับความศึกษาที่ต่ออย่างเต็มที่ เมื่อป่าหมออาสารับพี่สะใภ้ที่ป่วยด้วยโรคมะเร็งเต้านมมาดูแลแทนพี่ชาย ป่าหมอก็ได้ดูแลพี่สะใภ้ที่ป่วยหนักอย่างมีเมตตา ด้วยการพูดคุยอย่างอ่อนโยน กุมมือและลูบศีรษะของผู้ป่วย นอกจากเด็ก ๆ และพี่สะใภ้แล้ว ป่าหมอก็ยังมีเมตตาต่อคนไข้ที่โรงพยาบาลด้วย (สะท้อนจากการกระทำของ “คนดันเรื่อง” และบทสัมภาษณ์บุคคลอื่นเกี่ยวกับ “คนดันเรื่อง”)

“เวลาแกตรวจคนไข้ทีหนึ่ง แกก็ตรวจถึงตึกถึงเตียงเลย หลังจากเสร็จงานจาก OPD ข้างล่าง แกก็จะขึ้นมาเยี่ยมคนไข้ ถ้ามีคนไข้ที่รอคลอดหรือผ่าตัด” (พยาบาลประจำห้องคลอด)

“ครูเหงา”

“ครูเหงา” ในอดีตเคยเป็นคนเมืองที่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่สุขสบาย แต่หลังจากได้พบเห็นภาพเด็กเร่ร่อนทุกข์ขะกิงจากถังขยะ ครูเหงาจึงเกิดความรู้สึกสงสารเด็กเหล่านั้น โดยเปรียบเทียบความสุขสบายของตนกับความทุกข์ของเด็กแล้วเห็นว่ามีคามไม่ทัดเทียมกัน ทั้งที่เป็นมนุษย์เหมือนกัน ครูเหงาผันตนเองจากมนุษย์เงินเดือนมาเป็นชายผู้อุทิศตนให้การช่วยเหลือเด็กเร่ร่อนไร้สัญชาติที่ถูกมองว่าเป็นขยะสังคม เขาริเริ่มและก่อตั้งศูนย์ทางเลือกการเรียนรู้อุปการและพัฒนาและป้องกันชีวิตเด็ก หรือ “บ้านนานา” ขึ้นที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เพื่อให้ความคุ้มครองและดูแลเด็กไร้สัญชาติที่มีชีวิตเร่ร่อนกว่า 90 ชีวิตให้ได้รับการศึกษาและได้มีโอกาสเป็นพลเมืองของแผ่นดินไทย (สะท้อนจากการกระทำของ “คนดันเรื่อง” และบทสัมภาษณ์คนใกล้ชิดเกี่ยวกับ “คนดันเรื่อง”)

“ความรักของครูเหงายังใหญ่... ครูเหงาเขามีความรักทั้งหมดให้กับพวกผมครับ เวลากินข้าวก็มากินข้าวด้วยกันที่บ้านนานา เวลากินพริกก็กินพริกด้วยกัน เวลากินเกลือก็กินเกลือด้วยกัน” (อาผ่า เซอหมื่อ : เด็กในมูลนิธิ)

12) รู้จักวิจารณ์อย่างมีเหตุผล

การรู้จักวิจารณ์อย่างมีเหตุผล หมายถึง การมีความสามารถในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราว สิ่งของ หรือพฤติกรรมของบุคคลอย่างตรงตามความเป็นจริง

คนต้นเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการรู้จักวิจารณ์อย่างมีเหตุผล ได้แก่ “ลุงตัน” “บังหมาด” “ปาว” “ปู่เย็น” “เดือนกับดาว” “พระมหา” “คุณรัตนา” และ “ครูเหงา” ตัวอย่างการรู้จักวิจารณ์อย่างมีเหตุผล เช่น

“ปาว”

การสนทนาระหว่างคนเดินเรื่องกับ “ปาว” อาสาสมัครหน่วยแพทย์กู้ชีวิตของวชิรพยาบาล สะท้อนจริยธรรมด้านการรู้จักวิจารณ์อย่างมีเหตุผล โดยคนเดินเรื่องได้ตั้งข้อสังเกตว่า ปาวคิดอย่างไร จึงเลือกที่จะอุทิศตนเป็นอาสาสมัครแทนการไปสังสรรค์ในยามค่ำคืนตามสถานบันเทิงกับเพื่อนที่เป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่น ซึ่งปาวสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมการเที่ยวสถานบันเทิงยามค่ำคืน และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหมู่วัยรุ่นอย่างมีน้ำหนักระบุและตรงตามความเป็นจริง (สะท้อนจากบทสัมภาษณ์ “คนต้นเรื่อง”)

“คือจริงๆ แล้ว การไปสังสรรค์เฮฮากับเพื่อนไม่จำเป็นจะต้องไปตอนกลางคืน ตอนไหนก็ได้ เพียงแต่ที่ว่าที่ไปตอนกลางคืนตามผับตามบาร์ มันเป็นค่านิยมที่เขาทำต่อๆ กัน และเห็นว่ามันดีจริงๆ แล้วมันดูฟุ่มเฟือยกับการไปเที่ยวกลางคืน เหล้ากินคืนเดียวก็หมดและไม่เกิดประโยชน์อะไรต่อร่างกายหรือสังคม เงิน 500 ไปซื้อเหล้าเหมือนการไปซื้อทำให้ชีวิตตัวเองถดถอยลง แต่ 500 นำไปซื้อสิ่งที่เกิดประโยชน์กับคนอื่น ทำให้เงินนั้นมีค่ามาก” (ปาว)

“พระมหา”

การสามารถแสดงความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์โดยอ้างถึงหลักความรู้ประกอบของ “พระมหา” พระสงฆ์ผู้มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน สะท้อนการรู้จักวิจารณ์อย่างมีเหตุผล กล่าวคือ พระมหาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาเยาวชนที่เหมาะสม โดยวิจารณ์ว่าทุกวันนี้เด็กยังขาดการอบรมสั่งสอนทางศีลธรรมอย่างพอเพียง ระบบการศึกษาที่เหมาะสมจึงควรเป็นแบบบูรณาการ คือ การศึกษาจากโรงเรียน จากครอบครัว และจากศาสนสถาน ประกอบกัน (สะท้อนจากบทสัมภาษณ์ “คนต้นเรื่อง”)

“...การศึกษาที่แท้จริงมันต้องมีการมีส่วนร่วมทั้งบ้าน วัด โรงเรียน เชื่อมโยงกัน ...ความรู้ที่เป็นความรู้ที่ใช้ในปัจจุบันก็เป็นความรู้ที่ถูกแยกส่วนเหมือนกัน ก็คือความรู้ที่เราใช้ปัจจุบันเป็น

ความรู้ที่มาจากฝั่งตะวันตก เช่น ถ้าเป็นพัฒนาการเด็ก ก็จะใช้พัฒนาการสากล พัฒนาการ 4 ด้าน ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ สังคม อารมณ์ สติปัญญา ที่นี้ถ้าเรามองจริงๆ เราก็ยังขาดฐานของด้านพุทธเราเอง" (พระมหา)

"คุณรัตนา"

"คุณรัตนา" เป็นผู้ประสบปัญหาความขัดแย้งเรื่องที่อยู่อาศัยกับเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร และได้เข้าร้องเรียนต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องต่างๆ มาตลอดระยะเวลา 11 ปี ล่าสุดเมื่อนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้แถลงว่าไม่พบมูลทุจริตของเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานคร แต่จะชดเชยความเสียหายที่เกิดกับคุณรัตนา คุณรัตนาได้แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลและมีน้ำหนักต่อสาเหตุที่ตนไม่ยอมรับการชดเชยความเสียหายจนกว่าเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครที่กระทำผิดจะได้รับการลงโทษ นั่นคือสิ่งที่ตนเรียกร้องคือความยุติธรรม ซึ่งหมายถึงการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ ไม่ใช่การชดเชยความเสียหายเพียงอย่างเดียว (สะท้อนจากบทสัมภาษณ์ "คนดันเรื่อง")

"วันนี้มีคนเสนอบ้านให้หลังละ 10-20 ล้าน แต่ถามว่าที่เราพยายามออกทีวี เพื่อขอในสิ่งเหล่านี้หรือ ไข่ม้อยคะ เรามาหาความถูกต้อง เรามาหาความยุติธรรม "ยุติธรรม" ภาษาไทยแปลว่า ยุติ แล้วต้องได้รับความเป็นธรรม แต่วันนี้ "ยุติธรรม" เขากำลังจะให้พวกเราแปลกันใหม่ว่า ยุติการร้องขอความเป็นธรรมหรือ ถ้าเอาเงินมาให้เราแบบนั้น" (คุณรัตนา)

13) รู้จักพึ่งตนเอง

การรู้จักพึ่งตนเอง หมายถึง การวางตนไม่ให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่นและช่วยเหลือตนเองได้ ไม่คอยแต่จะรอความช่วยเหลือจากผู้อื่น

คนดันเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการรู้จักพึ่งตนเอง ได้แก่ "ปาว" "เล่าแป๊ะ" "ปู่เย็น" "อ้อม" "ประดิษฐ์" "สุชิน" "ป่าหมอ" และ "ครูเหงา" ตัวอย่างการรู้จักพึ่งตนเอง เช่น

"ปู่เย็น"

การวางตนไม่ให้เป็นที่เดือดร้อนแก่ผู้อื่นและช่วยเหลือตนเองได้สะท้อนว่า "ปู่เย็น" รู้จักพึ่งตนเอง แม้ว่าจะมีอายุถึง 106 ปีแล้ว ปู่เย็นก็พยายามช่วยเหลือตนเองในทุกๆ ด้าน มีวิถีชีวิตไม่ต่างอะไรจากคนหนุ่มสาวทั่วไป ทั้งการขี่จักรยานพาตนเองไปจ่ายตลาด การหุงหาอาหารเอง และการทำงานหาเลี้ยงชีพ แม้ว่าปู่เย็นสามารถอาศัยอยู่กับลูกบุญธรรมหรือหลานได้โดยไม่ต้องทำงาน แต่ปู่เย็นก็เลือกที่จะอาศัยบนเรือและหาเลี้ยงชีพด้วยการดักอวนหาปลาตามลำพังในแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งเจตนาหลักคือการหาเงินเพื่อเก็บสะสมไว้ใช้ในบั้นปลายของชีวิตโดยไม่ต้องสร้างความเดือดร้อนให้

ผู้อื่น (สะท้อนจากการกระทำของ “คนเดินเรื่อง,” บทบรรยายโดย “คนเดินเรื่อง” และบทสนทนาระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับ “คนเดินเรื่อง”)

“ถึงแม้ว่าปู่จะอายุล่วงเลย 100 ปีไปแล้ว แต่ทว่าปู่ยังยืนหยัดอยู่บนโลกนี้ด้วยลำแข้งของตัวเองอย่างทะนง โดยที่ไม่ยอมให้วัยและสังขารมาเป็นอุปสรรคของชีวิต” (คนเดินเรื่อง)

คนเดินเรื่อง : ปู่ต้องทำมาหากินด้วยตัวเองเทรอ
 ปู่เย็น : ใช่
 คนเดินเรื่อง : แล้วทำไมปู่ไม่ไปขอใครล่ะ ไม่ง่ายกว่าเทรอ
 ปู่เย็น : ไม่เอา
 คนเดินเรื่อง : ทำไมครับ คนแก่ๆ เขาสงสารนะ เขาต้องให้อยู่แล้ว
 ปู่เย็น : ไม่ชอบใจเลย
 คนเดินเรื่อง : ทำไมครับ
 ปู่เย็น : มีก็กินไป ไม่มีก็อดเอา...

“ประดิษฐ์”

“ประดิษฐ์” เป็นผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตที่คดียุ่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นฎีกา ประดิษฐ์มีความเดือดร้อนใจที่ไม่สามารถทำงานมีรายได้ไปช่วยเหลือจุนเจือพ่อแม่ได้ เขาจึงได้คิดหาทางออกในการสร้างรายได้ให้ตนเองด้วยการแต่งเพลงไปเสนอขายให้ค่ายเพลงต่างๆ โดยเขาเริ่มส่งเนื้อเพลงให้กับสถานีวิทยุรายการลูกทุ่งรักไท FM 98 ก่อน โดยขอให้สถานีวิทยุเป็นสื่อกลางในการติดต่อกับค่ายเพลง เนื่องจากการจะเข้าถึงค่ายเพลงต่างๆ นั้นเป็นเรื่องยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะผู้ต้องขัง ซึ่งเห็นได้ว่าประดิษฐ์สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นลักษณะของจริยธรรมด้านการรู้จักพึ่งตนเอง (สะท้อนจากบทบรรยายโดย “คนเดินเรื่อง”)

“ในเมื่อโอกาสไม่สามารถเดินเข้ามาใกล้ หนทางหนึ่งที่จะได้รับโอกาสก็คือการเดินเข้าไปใกล้กับโอกาสนั้น ...อาจเป็นหนทางเดียวที่จะทำให้เพลงของประดิษฐ์ได้รับอิสรภาพ” (คนเดินเรื่อง)

“สุชิน”

แม้ว่าจะหาจะพิการทั้งสองข้างและต้องเลี้ยงดูพ่อวัยชราและหลานชาย ต้องรับผิดชอบรายจ่ายทุกอย่างของบ้าน แต่ “สุชิน” ก็พยายามช่วยเหลือตนเองให้เต็มที่ก่อนจะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น เธอเลือกที่จะทำงานแลกกับค่าตอบแทนมากกว่าที่จะรับความช่วยเหลือเป็นเงินจากผู้อื่นเปล่าๆ (สะท้อนจากการกระทำของ “คนเดินเรื่อง” และบทสัมภาษณ์คนใกล้ชิดเกี่ยวกับ “คนเดินเรื่อง”)

“พี่เขาเป็นคนพิการที่ไม่อยู่หนึ่ง ไม่อยู่เฉย ไม่รอความช่วยเหลือจากใคร เขาเป็นคนที่อยากได้งาน ไม่ค่อยว่าจะต้องมีคนเอาความช่วยเหลือ เอาเงินเอาทองมาให้” (อุษา เชิดฉันท : ครู กคน.)

ภาพที่ 7 : “สุชิน”

14) มีระเบียบวินัย

ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การปฏิบัติให้ถูกต้องตามแบบแผน กฎข้อบังคับ ข้อกำหนดของหมู่คณะ ตลอดจนใช้ชีวิตอย่างมีแบบแผน

คนต้นเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนความมีระเบียบวินัย ได้แก่ “ครูชีพ” “บังหมาด” “ปาว” “เล่าแป๊ะ” “วีระพล” “ตาสัจด์” และ “ป่าหมอ” ตัวอย่างความมีระเบียบวินัย เช่น

“เล่าแป๊ะ”

“เล่าแป๊ะ” ชาวจีนโพ้นทะเลวัย 92 ปี มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนแนวคิดจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย ซึ่งเห็นได้จากการตื่นแต่เช้าตรู่เพื่อเดินทางไปซื้อรถส่งของในย่านเยาวราชและรับประทานอาหารเช้ากลางวันอย่างประหยัดที่ร้านเดิมมาเป็นเวลา 77 ปี และการนำรถไปเก็บหลังเลิกงานพร้อมกับนำพลาสติก ลังกระดาษ แผ่นสังกะสี และแผ่นไม้มาวางทับบนตัวรถและล้อรถเพื่อถนอมรถจากน้ำฝนและความสกปรกต่างๆ ทำให้อายุการใช้งานของรถคันนี้ยาวนานกว่า 70 ปี ซึ่งการควบคุมรายรับรายจ่ายอย่างมธยัสถ์และการถนอมสิ่งของเครื่องใช้ที่ทำอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลาถึง 77 ปีเช่นนี้สะท้อนว่าเล่าแป๊ะเป็นผู้มีระเบียบวินัยในตนเอง มีความละเอียดรอบคอบ ไม่มั่งง่ายในการดำเนินชีวิตอันเป็นลักษณะของการจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย (สะท้อนจากการกระทำและบทสัมภาษณ์ “คนต้นเรื่อง”)

“วีระพล”

“วีระพล” นักมวยอาชีพผู้มีชื่อเสียงในด้านความมีระเบียบวินัยในตนเองมากที่สุดคนหนึ่งในวงการมวยสากลของโลก ก่อนจะสูญเสียตำแหน่งแชมป์โลกให้กับรองแชมป์โลกอันดับ 3 ชาวญี่ปุ่นใน พ.ศ. 2548 วีระพลสามารถรักษาสถิติป้องกันตำแหน่งแชมป์โลกรุ่นแบนตั้มเวทของสภามวยโลกไว้ได้ยาวนานถึง 14 ไฟท์ เป็นเวลา 7 ปี โดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมานี้ วีระพลฝึกซ้อมอย่างหนักทุกวันเกือบวันละ 8 ชั่วโมง ตามตารางการฝึกซ้อมอย่างเคร่งครัด โดยเริ่มตั้งแต่รุ่งสางจนเกือบพลบค่ำ ความมีระเบียบวินัยของวีระพลเป็นที่กล่าวขานถึงทั้งในวงการมวยสากลในประเทศและต่างประเทศ และยังเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่นักมวยอื่นๆ (สะท้อนจากบทสัมภาษณ์คนใกล้ชิดและบุคคลอื่นเกี่ยวกับ “คนต้นเรื่อง”)

“เขาเป็นนักมวยที่มีระเบียบมากที่สุดในประเทศไทยหรือระดับโลกก็ว่าได้ เขาอุทิศชีวิตทั้งหมดเพื่อมวยและเพื่อชัยชนะ”
(ผู้สื่อข่าวกีฬาชาวญี่ปุ่น)

“ชาวญี่ปุ่นทราบดีว่าวีระพลเป็นนักมวยที่มีระเบียบวินัยขยันฝึกซ้อม เป็นตัวอย่างที่ดีของนักมวย” (สุชาติ พิสิฐวุฒินันท์ : ผู้จัดการส่วนตัว)

“ตาสงัด”

“ตาสงัด” จะตื่นแต่เช้าทุกวัน มากกว่าดลานบ้าน รดน้ำต้นไม้ ฟังข่าวพยากรณ์อากาศ แล้วจึงรับประทานอาหารเช้า ก่อนจะเตรียมสัมภาระจำเป็นแล้วเดินทางไปวัดเพื่อปลูกและดูแลต้นไม้ เมื่อมาถึงวัด งานหลักๆ ที่ตาสงัดทำเป็นประจำคือ ถางหญ้าจำพวกวัชพืชต่างๆ ดึงเถาวัลย์ที่มาเกาะเกี่ยวตามกล้าไม้ของตน หาไม้มาค้ำยันต้นไม้ที่กำลังจะล้ม รีดใบไม้ใหญ่ที่บังแสงไม้เล็ก ซึ่งการมีกิจวัตรประจำวันที่ทำได้อย่างสม่ำเสมอ ไม่ขาดตกบกพร่อง และการดูแลต้นไม้จำนวนมากอย่างใกล้ชิดเช่นนี้เป็นเวลา 24 ปี นับว่าตาสงัดเป็นผู้มีระเบียบวินัยในตนเอง มีความละเอียดรอบคอบ ไม่มั่งก่ายในการดำเนินชีวิตอันเป็นลักษณะของการจริยธรรมด้านความมีระเบียบวินัย (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง”)

15) รู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

การรู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผล หมายถึง การมีความสามารถในการตัดสินใจกระทำการหรือแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม โดยพิจารณาถึงเหตุและผลเป็นสำคัญ

คนต้นเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการรู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ได้แก่ “ลุงตัน” “บังหมาด” “อ้อม” “เดือนกับดาว” “ประดิษฐ์” “เมย์” และ “ครูเหงา” ตัวอย่างมีรู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผล เช่น

“อ้อม”

“อ้อม” ตัดสินใจแก้ปัญหาเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บของตนเองโดยพิจารณาเหตุและผลเป็นที่ตั้ง กล่าวคือ อ้อมป่วยเป็นโรคเกล็ดหนังแข็งตั้งแต่อายุ 9 ขวบ เดินไม่ได้ มือเท้าลีบ ต้องนั่งจับเก้าอี้ในห้อง เผชิญกับความทุกข์ทรมานจากบาดแผลอยู่ทุกวัน และการทำแผลแต่ละครั้งจะสร้างความเจ็บปวดให้อ้อมมาก แต่อ้อมก็ตัดสินใจที่จะอดทนเจ็บ เพราะหากไม่ทำแผล สภาพร่างกายตนจะแย่ลงซึ่งก็จะสร้างความเดือนร้อนให้ผู้คนรอบข้างมากขึ้นกว่าเดิม (สะท้อนจากบทสนทนาระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับ “คนดันเรื่อง”)

คนเดินเรื่อง : เราคิดยังไงล่ะ เราถึงเข้าใจกับมันได้ ทั้ง ๆ ที่เรา
ต้องตื่นมาเจอกับมันทุกวัน แล้วเราก็ไม่หือแฮ้
อ้อม : มันก็ต้องทำ (ทำแผล) ถ้าไม่ทำแล้วเดี๋ยวเราจะแย่
ยิ่งกว่านี้ เดี่ยวมันจะลำบากคนอื่นเขายิ่งกว่านี้

“เดือนกับดาว”

แม้ว่า “เดือน” จะปรารถนาที่จะได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเพียงใด แต่ด้วยข้อจำกัดด้านฐานะทางครอบครัว และการไม่สามารถหางานที่เอื้อต่อการศึกษาต่อในเวลากลางวันได้ เดือนจึงตัดสินใจที่จะทำงานเต็มวันเพื่อหาเงินส่งไปจุนเจือแม่และน้องอีก 3 คน แล้วสมัครเข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงที่จะไม่กระทบต่อการทำงานในเวลากลางวันของตน (สะท้อนจากบทสนทนา “คนดันเรื่อง”)

“คืออยากเรียนมาก อยากเรียนก่อน ถ้าเราเรียนไปเรื่อย ๆ งานมันก็จะตามมา แต่ก็ต้องคิดอีกประเด็นหนึ่งว่า ต้องมีเงินด้วย ถ้าคิดอยากจะเรียน ข้างหลังก็ยังมีน้อง มีแม่ ที่ต้องดูแล ...คงต้องทำงานไปก่อนละ เพราะว่าสถานการณ์แบบนี้ถ้ามาเรียนก่อนต้องแย่งแย่ง ไม่มีตั้งค์ทั้งเรียนทั้งส่งไปบ้านด้วย ก็ต้องเลือกทางบ้านก่อน” (เดือน)

“ประดิษฐ์”

ด้วยข้อจำกัดของการเป็นผู้ต้องขังโทษประหารในเรือนจำ แม้ว่า “ประดิษฐ์” จะปรารถนาที่จะหารายได้มาช่วยเหลือจุนเจือพ่อแม่ของตน แต่ก็ไม่สามารถทำได้ เขาจึงตัดสินใจเลือกหารายได้ด้วยการแต่งเพลงที่เขาชื่นชอบและมีความถนัด แล้วนำไปเสนอขายให้กับค่ายเพลงลูกทุ่งต่างๆ โดยได้ขอให้สถานีวิทยุรายการลูกทุ่งรักไท FM 98 เป็นสื่อกลางในการติดต่อ ประดิษฐ์ก็กล่าวว่าเขาได้ไต่ร่ตรงดีแล้วก่อนจะตัดสินใจแต่งเพลงไปเสนอขายค่ายเพลงต่างๆ เมื่อพบว่าไม่มีข้อเสีย เขาจึงได้ทำ สะท้อนให้เห็นว่าประดิษฐ์สามารถตัดสินใจระทำการหรือแก้ปัญหาอย่างมีสติโดยพิจารณาเหตุและผลเป็นที่ตั้ง (สะท้อนจากบทสนทนา “คนดันเรื่อง”)

“สิ่งที่ผมทำ ผมสำรวจทุกแง่มุมแล้วว่ามันไม่ใช่สิ่งที่เลวร้ายเลย เราว่ามันเป็นสิ่งที่ดีงาม คือทำไปก่อน มันได้ก็ดีมาก มันไม่ได้ก็แล้วไป มันยังดีกว่าการอยู่เฉยๆ” (ประดิษฐ์)

16) มีความกตัญญูทดแทน

การมีความกตัญญูทดแทน หมายถึง การสำนึกในบุญคุณของผู้อื่น และพยายามตอบแทนตามโอกาสอันควรด้วยวิธีการที่เหมาะสม

คนต้นเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการมีความกตัญญูทดแทน ได้แก่ “อ้อม” “วีระพล” “เดือนกับดาว” “ประดิษฐ์” “เมย์” “สุชิน” และ “ป้าหมอ” ตัวอย่างการมีความกตัญญูทดแทน เช่น

“ประดิษฐ์”

“ประดิษฐ์” รักและเทิดทูนพ่อแม่และพยายามตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ทั้งก่อนที่จะเป็นผู้ต้องขังและระหว่างที่ต้องขังอยู่ในเรือนจำ ก่อนจะต้องขัง ประดิษฐ์เป็นลูกที่ดีที่ช่วยเหลือจุนเจือด้านการเงินและดูแลความเป็นอยู่ของพ่อแม่เสมอมา เขามักจะแต่งกลอนที่มีเนื้อหาหยกย่องสรรเสริญพระคุณของพ่อแม่ และเมื่อประดิษฐ์กลายเป็นผู้ต้องขัง เขาก็คอยเขียนจดหมายไต่ถามสารทุกข์สุกดิบของพ่อแม่อย่างสม่ำเสมอ และยังพยายามหารายได้ให้พ่อแม่โดยการแต่งเพลงไปเสนอขายค่ายเพลงต่างๆ จนกระทั่งได้รับการตกลงขอซื้อลิขสิทธิ์จากบริษัทผลิตเพลงลูกทุ่งดังที่มุ่งหวัง (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง” และบทสนทนาระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับคนใกล้ชิดเกี่ยวกับ “คนต้นเรื่อง”)

คนเดินเรื่อง : ดอนเขาอยู่ ดอนเขาทำงานเป็นลูกที่ดีใหม่
แม่ประดิษฐ์ : ดี ดีสุด ๆ แม่ไม่ได้อวดเลยนะ ดีที่สุด... ที่ตรงนี้
มันก็ซื้อมาให้แม่ ตูยีนนี้มันก็ซื้อมา กับทีวี

“เมย์”

หลังจากผู้เป็นพ่อประสบอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์คว่ำจนเป็นอัมพาตและผู้เป็นแม่ทอดทิ้งครอบครัวไปมีสามีใหม่เพราะไม่สามารถทนแบกรับภาระเลี้ยงดูครอบครัวได้ “เมย์” ต้องแบกรับภาระหัวหน้าครอบครัวในวัยเพียง 13 ปี เธอทำหน้าที่หาเงินเลี้ยงพ่อผู้เป็นอัมพาตและน้องอีก 2 คน ถึงแม้เมย์จะรับภาระหนักและเผชิญกับความยากลำบากและความลำเค็ญ เธอก็ดูแลพ่อและน้องด้วยความเต็มใจ โดยไม่เคยรังเกียจพ่อผู้พิการ แต่กล่าวว่าเธอจะไม่มีวันทอดทิ้งพ่อ (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง” และบทสัมภาษณ์ “คนต้นเรื่อง” รวมทั้งคนใกล้ชิดเกี่ยวกับ “คนต้นเรื่อง”)

“เคยถามว่าเคยรังเกียจพ่อไหม ไม่มี ไร่เรื่องการสกปรก
ทุกอย่าง ไม่มีการรังเกียจ เขารักพ่อมาก” (พ่อ)

“เมย์ไม่มีวันที่จะทอดทิ้งพ่อได้หรอก ถึงให้ถอดตายก็ต้อง
ตายพร้อมกัน” (เมย์)

“สุชิน”

แม้จะมีสภาพร่างกายที่พิการสุชินก็กตัญญูต่อบุพการีด้วยการทำงานหาเงินมาเลี้ยงดูพ่อใน
วัยชรา นอกจากนั้นเธอยังระลึกถึงความดีของพี่ชายที่มีต่อเธอ เมื่อพี่ชายเสียชีวิตด้วยโรคมะเร็ง “สุชิน”
จึงพยายามตอบแทนความดีของพี่ชายด้วยการให้ความรักและการดูแลต่อลูกชายของพี่ชายด้วยความ
จริงใจ (สะท้อนจากการกระทำของ “คนดันเรื่อง” และบทบรรยายโดย “คนเดินเรื่อง”)

“ลูกที่อ่อนแอและไม่สมบูรณ์ที่สุดของบ้านคนนี้ก็กลับเป็นที่พึง
สุดท้ายของพ่อผู้ชราในยามบั้นปลาย” (คนเดินเรื่อง)

17) มีความสมถะ ไม่โลภ อยู่อย่างพอเพียง

การมีความสมถะ ไม่โลภ อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง การพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ สามารถ
ดำเนินชีวิตอย่างปกติสุขตามอัตภาพอย่างไม่เดือดร้อนทั้งกายและใจ อีกทั้งไม่ดิ้นรนอยากได้ในทรัพย์
หรือวัตถุที่มากเกินไปจนความต้องการพื้นฐานของชีวิต

คนดันเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการมีความสมถะ ไม่โลภ อยู่อย่าง
พอเพียง ได้แก่ “ครูชีพ” “เล่าแป๊ะ” “ปู่เย็น” “ตาสังัด” “ลุงเสริฐ” และ “ครูเหงา” ตัวอย่างการมีความ
สมถะ ไม่โลภ อยู่อย่างพอเพียง เช่น

“ปู่เย็น”

“ปู่เย็น” เป็นชายชราวัย 106 ปี ผู้อาศัยบนเรือและยึดอาชีพดักกอนหาปลาในแม่น้ำเพชรบุรี
ตามลำพังมาหลายสิบปี เมื่อหาเงินได้ ปู่เย็นก็จะนำไปเป็นค่าอาหารส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งจะเก็บ
ออม ปู่เย็นตั้งใจว่าจะเก็บเงินให้ได้ 10,000 บาทไว้สำหรับเป็นค่าอาหารในบั้นปลายของชีวิตเมื่อไร
เร็วแรงทำงาน ขณะนั้นยังเหลืออีก 3,000 บาทจึงจะครบ ปู่เย็นจึงตั้งใจว่าจะออกเรือหาปลาอีกครั้ง
เพื่อหาเงินให้ครบตามที่ตั้งใจ โดยกำหนดเวลาไว้ 8 เดือน แต่หากเก็บสะสมเงินได้ครบก่อนกำหนด 8
เดือน ปู่เย็นก็จะเลิกหาปลา โดยให้เหตุผลว่าเงินหมื่นเดียวนั้น “พอกิน” แล้ว (สะท้อนจากบทสนทนา
ระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับ “คนดันเรื่อง”)

คนเดินเรื่อง : ให้ปู่ 30,000 เอาไหม

ปู่เย็น : ไม่เอา มากเกินไป หมิ่นเดียวก็พอกิน เอาไปมาก
คนอื่นก็เอาไปหมด พอดตายแล้วคนอื่นก็เอาไป
หมด

“ตาสงัด”

“ตาสงัด” แบ่งปันกล้าไม่ให้เจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบลมะดะตูมนำไปปลูกที่วัดมะดะตูมโดยไม่เรียกร้องค่าตอบแทนใดๆ ทั้งที่ตาสงัดมีสิทธิในการเรียกร้องค่าตอบแทนได้ ซึ่งตาสงัดให้เหตุผลว่ารู้สึกพอใจกับฐานะทางเศรษฐกิจของตนที่ไม่มีหนี้สิน สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่ต้องดิ้นรนแล้ว (สะท้อนจากการกระทำของ “คนดันเรื่อง” และบทสนทนาระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับ “คนดันเรื่อง”)

- ตาสงัด : ผมไม่คิดมูลค่า เงินทองไม่ได้เรียก ผมไม่ได้อยากได้อะไร ทำความดีไว้ดีกว่า
- คนเดินเรื่อง : บางคนเขาอยากรวนนะ อยากดั่งด้วย
- ตาสงัด : ไม่อยากรวนเลย แค่นี้เป็นหนี้เป็นสินใคร สบาย...
ทำความดีให้เขาเห็น แค่นี้ก็ชื่นใจแล้ว

“ลุงเสริฐ”

วิถีชีวิตของ “ลุงเสริฐ” ที่เป็นไปอย่างเรียบง่าย ไม่ยึดติดในวัตถุ เทคโนโลยี หรือสิ่งอำนวยความสะดวก ราคาแพง และการประกอบอาชีพขายหนังสือโดยมีเจตนาเพื่อเผยแพร่แนวคิดที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยไม่คิดที่จะขายหนังสือที่มีผู้อ่านมากกว่าแต่มอมเมาประชาชน ทั้งที่สามารถสร้างรายได้ให้ตนมากกว่า สะท้อนว่าลุงเสริฐเป็นคนที่ใช้ชีวิตความเป็นอยู่อย่างสมถะ พอเพียง ไม่โลภ (สะท้อนจากการกระทำของ “คนดันเรื่อง” และบทสัมภาษณ์บุคคลอื่นเกี่ยวกับ “คนดันเรื่อง”)

“เห็นแกมหลายสิบปีแล้ว เป็นคนที่ทำงานสัมมาอาชีพ
แล้วก็ขายหนังสือหนังสือ ไม่ได้คิดจะหวังร่ำหวังรวยอะไรกับใครที่
ไหน” (อ.สุพจน์ ดำนตรระกุล)

18) มีความซื่อสัตย์ สุจริต

การมีความซื่อสัตย์ สุจริต หมายถึง การปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม และตรงต่อความเป็นจริง ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น

คนดันเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการมีความซื่อสัตย์ สุจริต ได้แก่ “ครูชีพ” “บังหมาด” “ปู่เย็น” “สุชิน” และ “ครูเหงา” ตัวอย่างการมีความซื่อสัตย์ สุจริต เช่น

“ครูชีพ”

การรักษาคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่นของ “ครูชีพ” สะท้อนจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ สุจริต กล่าวคือครูชีพเป็นครูโขนคณะโขนอาศรมอนุรักษ์วัฒนธรรมผู้ทศิษเรงกายและแรงใจในการถ่ายทอดวิชาโขนให้กับเด็ก ๆ จำนวน 23 คน โดยไม่เรียกร้องค่าตอบแทน และทั้งที่ตนกำลังประสบปัญหาความเดือดร้อนเรื่องที่อยู่อาศัยและฐานะทางการเงิน ครูชีพก็ยังพาเด็ก ๆ ที่เป็นลูกศิษย์ของตน

ไปเที่ยวชายหาดบางแสน จ.ชลบุรี เนื่องจากคนใต้เคยสัญญากับลูกศิษย์ไว้ว่าหากเด็ก ๆ ขยันเรียนหนังสือ ขยันซ่อมโซน และหมั่นทำความดี คนก็จะให้รางวัลด้วยการพาไปเที่ยว (สะท้อนจากการกระทำของ “คนดันเรื่อง” และบทบรรยายโดย “คนเดินเรื่อง”)

“ถึงแม้ว่าสถานการณ์ในชีวิตของครูตอนนี้จะอ่อนแอไม่
มั่นคง... แต่นั่นก็ไม่ได้ทำให้สัญญาที่ครูมีไว้ให้กับเด็ก ๆ นั้นอ่อนแอ
ตามไปด้วย คำมั่นสัญญาระหว่างครูกับศิษย์ยังคงมั่นคงอยู่เสมอ”
(คนเดินเรื่อง)

“บังหมาด”

ในการพาเด็ก ๆ ในทีมฟุตบอลไปรับประทานอาหารเช้าภายหลังการออกกำลังกายที่ “บังหมาด” จะเป็นผู้จ่ายค่าอาหารให้เด็ก แม้ว่าบังหมาดจะมีฐานะยากจน แต่ก็จ่ายเงินให้เจ้าของร้าน ทุก ๆ 10 วัน ครั้งละประมาณ 2,000 บาท โดยไม่ปรากฏว่าบังหมาดเคยฉ้อโกงไม่จ่ายเงินค่าอาหารเลย นอกจากนั้น เมื่อบังหมาดได้พูดกับเด็ก ๆ ไว้ว่าจะจัดน้ำและขนมให้เด็ก ๆ รับประทานหลังกิจกรรมเก็บขยะบริเวณริมหาดนพรัตน์ธารา แม้ว่าบังหมาดจะไม่มีเงินซื้อน้ำและขนม บังหมาดก็ไปขอจากร้านค้าต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมาและยอมรับต่อรายการว่าอายุแต่ก็จำเป็นต้องทำเพื่อรักษาสัญญาที่ให้ไว้กับเด็ก ๆ (สะท้อนจากการกระทำและบทสัมภาษณ์ “คนดันเรื่อง”)

“มันจำเป็นแล้วตอนนี้ เพราะเด็ก ๆ จะไม่มีอะไรกิน บังเคย
สัญญากับเด็ก ๆ ไว้ ถ้าทำไม่ได้ เด็กก็จะไม่นับถือ... บอกว่าเก็บขยะ
เดือนละ 1 ครั้ง เรื่องของกินไม่ต้องเป็นห่วง ได้กินทุกอย่าง ครั้ง ถึงมา
ครั้งนี้เงินผมหมดแล้ว ผมต้องหน้าด้านไปขอเขาแล้ว” (บังหมาด)

“ปุ๋เย็น”

“ปุ๋เย็น” เป็นผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่นและมีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป ไม่ฉ้อโกงและไม่มีความคิดที่จะฉ้อโกง มีคำกล่าวของปุ๋เย็นต่อคนเดินเรื่องหลายฉากที่สะท้อนถึงการถือคำสัตย์ รักษาสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่นของปุ๋เย็น อาทิ “คำพูดว่ากลับก็ต้องกลับ พูดแล้วต้องไปตามคำพูด” นอกจากนั้น อดีตนายจ้างของปุ๋เย็นล้วนกล่าวในทำนองเดียวกันว่าปุ๋เย็นเป็นลูกจ้างที่ซื่อสัตย์ ไม่เคยลักเล็กขโมยน้อยเหมือนลูกจ้างอื่นๆ (สะท้อนจากบทสนทนาระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับ “คนดันเรื่อง” และบทสัมภาษณ์บุคคลอื่นเกี่ยวกับ “คนดันเรื่อง”)

“แกก็เป็นคนซื่อ ๆ ดี ไม่ลักเล็กขโมยน้อย ไม่เคยได้ยีน”
(ละมุน บุญมาเลิศ : อดีตเจ้าของร้านขายเนื้อ)

คนเดินเรื่อง : ปุ๋มีหนี่บ้างไหม

ปุ๋เย็น : (ส่ายศีรษะ) เป็นหนี่ใครไม่ได้ นอนไม่หลับ

19) มีความยุติธรรม

การมีความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติกันอย่างเที่ยงตรง สอดคล้องกับความเป็นจริงและเหตุผลโดยปราศจากอคติ

คนต้นเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการมีความยุติธรรม ได้แก่ “ครูชีพ” “บังหมาด” “พระมหา” “ป่าหมอ” และ “ครูเหงา” ตัวอย่างที่มีการความยุติธรรม เช่น

“ครูชีพ”

เด็ก ๆ ที่เป็นลูกศิษย์ของ “ครูชีพ” ในคณะโขนอาศรมอนุรักษ์วัฒนธรรม เป็นเด็กในวัย 5-12 ขวบ จำนวน 23 คน ซึ่งแต่ละคนมีฐานะและที่มาต่างกัน บางคนเป็นเด็กฐานะยากจนในชุมชนใกล้เคียง บางคนเป็นเด็กที่พ่อแม่มีอันจะกินที่เดินทางมาฝึกโขนจากละแวกอื่น แต่ไม่ว่าเด็กจะมาจากครอบครัวที่ยากจนหรือร่ำรวย ครูชีพก็ไม่เคยเรียกร้องค่าตอบแทนในการสอน และยังให้ความรัก ความเมตตา แก่เด็กทุกคนเสมอกัน (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง”)

“บังหมาด”

การปฏิบัติต่อเด็ก ๆ ในทีมฟุตบอลด้วยใจเป็นธรรม ปราศจากอคติ สะท้อนแนวคิดจริยธรรม ด้านการมีความยุติธรรมของ “บังหมาด” กล่าวคือ ในการแข่งขันฟุตบอลที่จัดขึ้นระหว่างทีมของบังหมาดกับทีมอื่น ๆ ทุกครั้ง บังหมาดจะให้เด็กทุกคนในทีมได้มีโอกาสได้ลงแข่งไม่ว่าจะมีทักษะในการเล่นฟุตบอลเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพราะบังหมาดมองว่าความสำเร็จในการทำทีมฟุตบอลของบังหมาดนั้น ไม่ได้วัดที่ผลแพ้หรือชนะในการแข่งขัน แต่วัดที่ความดีที่เพิ่มขึ้นที่บังหมาดสามารถปลูกฝังขึ้นในตัวของเด็ก (สะท้อนจากบทสนทนาระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับ “คนต้นเรื่อง”)

- บังหมาด : บังพูดให้เด็กฟังว่าตอนมาซ้อม พวกเรามาเป็น 100-70-80 ซ้อมกันทุกวัน ตอนแข่งจะไม่ให้เพื่อนเล่นได้อย่างไร
- คนเดินเรื่อง : เล่นแพ้ชนะไม่ใช่เรื่องหลัก แต่อยากให้เด็ก ๆ ได้มีส่วนร่วม
- บังหมาด : ไป 30 คนในทีม บังก็ให้เล่นหมด ทั้ง 30 คน

“ป่าหมอ”

“ป่าหมอ” ปฏิบัติต่อเด็ก ๆ ในมูลนิธิด้วยความรักและความเมตตาอย่างเท่าเทียมกัน กล่าวคือช่วยทุกข์มูลนิธิเป็นมูลนิธิที่รับเลี้ยงดูเด็กที่ถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง ป่าหมอและสามีจึงทำหน้าที่เปรียบเสมือนแม่และพ่อของเด็ก ๆ ในมูลนิธิ และในวันแม่ของทุกปี เด็ก ๆ ในมูลนิธิจะร่วมกันจัดงานวันแม่ให้ป่าหมอ จากภาพที่ปรากฏในรายการ เมื่อเด็ก ๆ นำบัตรอวยพรที่ตนประดิษฐ์ขึ้นเองนำไปมอบให้ป่าหมอ ป่าหมอจะสวมกอดเด็กทุกคนด้วยความเมตตาอย่างเสมอกัน (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง”)

ภาพที่ 8 : “ป่าหมอ”

20) มีความสามัคคี

การมีความสามัคคี หมายถึง การรวมกำลังกันไม่ว่าจะเป็นด้านกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์หรือกำลังสติปัญญา เพื่อสร้างประโยชน์สุขในทางที่เหมาะสมอันจะทำให้มีพลังในการปฏิบัติงานสูงขึ้น รวมถึงความรักใคร่ปรองดองระหว่างพี่น้องและญาติมิตร

คนต้นเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการมีความสามัคคี ได้แก่ “ลุงตัน” “อ้อม” “วีระพล” “เดือนกับดาว” และ “เมย์” ตัวอย่างการมีความสามัคคี เช่น

“ลุงตัน”

การร่วมมือร่วมใจกันทำงานและช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นของ “ลุงตัน” กับทีมสี่อู่ สะท้อนการมีความสามัคคี กล่าวคือ ในการเดินทางไปปฏิบัติภารกิจแต่ละครั้ง บางหมู่บ้านห่างจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ประมาณ 80 กม. และหนทางก็เต็มไปด้วยอุปสรรค อย่างเช่น หมู่บ้านแม่เงินใน อ. แม่แจ่ม จ. เชียงใหม่ ที่ปรากฏในรายการคนค้นคนสะท้อนให้เห็นความสามัคคีอย่างมากในการแก้ปัญหาต่างๆ เช่น เมื่อรถติดหล่ม ทีมสี่อู่ ต้องช่วยกันเข็น ช่วยกันขุดดินเมื่อมีดินจากภูเขาไหลมาปิดทาง และช่วยกันคิดหาวิธีนำรถข้ามลำธาร ซึ่งลุงตันและทุกคนต่างมีรอยยิ้มและร่วมมือกันเป็นอย่างดี (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง”)

“วีระพล”

วิถีชีวิตของ “วีระพล นครหลวงโปรโมชั่น” สะท้อนความสามัคคีกันระหว่างสามีภรรยา กล่าวคือ วีระพลกับภรรยามีความรักใคร่ปรองดอง ร่วมมือร่วมใจกันสร้างความมั่นคงทางฐานะความเป็นอยู่และความอบอุ่นในครอบครัวโดยไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน ขณะที่วีระพลทำหน้าที่ช่างทำหน้าในการหารายได้จุนเจือครอบครัว ฝ่ายภรรยาของวีระพลก็เป็นช่างทำหลังที่คอยให้กำลังใจและดูแลวีระพลด้านอาหารการกินและดูแลลูกๆ สองคน (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง”)

“เดือนกับดาว”

ความรักใคร่ปรองดอง ร่วมมือร่วมใจกันทำงานเพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัวของ “เดือนกับดาว” เด็กสาวสองพี่น้องผู้มีฐานะยากจน สะท้อนแนวคิดจริยธรรมด้านการมีความสามัคคี กล่าวคือ จากภาพที่ปรากฏในรายการ สองพี่น้องต่างช่วยกันทำงานบ้านโดยไม่เกี่ยงกัน และเมื่อเดือนเรียนจบชั้นมัธยมปลาย เดือนก็ตัดสินใจไปหางานทำที่ จ.ภูเก็ต โดยตั้งใจว่าจะส่งเงินมาช่วยเหลือแม่และน้องทั้ง 3 คน ที่ยังอยู่ในวัยเรียนเพื่อให้น้องได้เรียนอย่างเต็มที่ (สะท้อนจากบทบรรยายโดย “คนเดินเรื่อง” และบทสนทนาระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับคนใกล้ชิด)

“ถ้าเห็นเดือนตื่น เราก็จะไม่ได้เห็นดาวหลับนะครับ ถ้าเห็นเดือนทำงาน ก็ต้องเห็นดาวทำงาน เห็นเดือนดักน้ำ เราก็ต้องเห็นดาวทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง เดือนดักน้ำ ดาวอาจจะกำลังหาข้าวปลาอาหาร” (คนเดินเรื่อง)

“พี่ไม่อยู่ก็ดูแลแม่กับน้องให้ดีๆ พี่ต้องไปหาเงินมาเลี้ยงเธอ ให้เธอตั้งใจเรียน เดี่ยวพี่จะช่วยให้เต็มที่” (เดือน)

21) รักและเทิดทูนพระมหากษัตริย์

การรักและเทิดทูนพระมหากษัตริย์ หมายถึง การมีความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์ เทิดทูนพระเกียรติคุณ และพร้อมที่จะกระทำการเพื่อให้สถาบันพระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ตลอดไป

คนเดินเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการรักและเทิดทูนพระมหากษัตริย์ ได้แก่ “ปาว” “วีระพล” “ประดิษฐ์” และ “ตาสงัด” ตัวอย่างการรักและเทิดทูนพระมหากษัตริย์ เช่น

“วีระพล”

ก่อนขึ้นสู่สังเวียนเพื่อป้องกันตำแหน่งแชมป์โลกรุ่นแบนตั้มเวทของสภามวยโลก ครั้งที่ 15 ของ “วีระพล นครหลวงโปรโมชั่น” ณ ประเทศญี่ปุ่นกับรองแชมป์โลกอันดับ 3 ชาวญี่ปุ่น เมื่อ พ.ศ. 2548 วีระพลได้แสดงความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โดยได้อัญเชิญพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ไว้เหนือเข็มขัดแชมป์โลกของตนที่วางอยู่บนโต๊ะ แล้วคุกเข่าลงกราบพระบรมฉายาลักษณ์ (สะท้อนจากการกระทำของ “คนเดินเรื่อง”)

“ประดิษฐ์”

บทเพลง “หนิรักมาพักคอยดู” ที่ “ประดิษฐ์” ผู้ต้องขังโทษประหารเป็นผู้แต่งเนื้อร้องและต่อมาได้รับการซื้อลิขสิทธิ์เพื่อไปบรรจู่เป็นเพลงแรกในอัลบั้มเพลงของ “ไทด์ ธนาพล” มีเนื้อหาที่สะท้อนการแสดงความจงรักภักดีต่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เทิดทูนพระเกียรติคุณและเผยแพร่พระราชกรณียกิจให้เป็นที่ประจักษ์ โดยเพลง “หนิรักมาพักคอยดู” ได้ออกอากาศทางสถานี

วิทยุเป็นครั้งแรกในวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 ทางสถานีวิทยุรายการลูกทุ่งรักไท FM 98 (สะท้อนจากการกระทำของ “คนดันเรื่อง” และเสียงดนตรี)

“ดอยดุงตระหง่านโอพารงามตา องค์พระแม่ฟ้าสมเด็จย่า
ของปวงชาวไทย พระองค์ทรงเฝ้าขัดเกลาลำเนาพฤกษ์ไพร หนึ่งใน
เจียงฮายเปรียบได้แดนดินสวรรค์ ลุกมีเรื่องเศร้าจึงเข้ามาหา ก้ม
กราบแม่ฟ้าเกิดวิญญาด้วยใจตื่นตัน...” (เนื้อเพลง “หนี้รักมาพักดอย
ดุง”)

“ดาสังัด”

ก่อนเข้านอนทุกคืน “ดาสังัด” จะกราบพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และได้ติดตรงถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่มีข้อความว่า “ทรงพระเจริญ” ไว้ที่หน้าบ้านของตน นอกจากนี้ การที่ดาสังัดได้แรงบันดาลใจในการปลุกป่าจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยังสะท้อนถึงการปฏิบัติตามพระบรมราโชวาทด้วย (สะท้อนจากการกระทำของ “คนดันเรื่อง,” บทสัมภาษณ์บุคคลอื่นเกี่ยวกับ “คนดันเรื่อง” และบทสนทนาระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับ “คนดันเรื่อง”)

“สองอย่างที่ทำให้แก (ดาสังัด) มีพลังอยู่ตลอดเวลา ก็คือ
แกปลุกให้วัด แล้วก็แกปลุกให้ในหลวงกับพระราชินี” (เพื่อนดาสังัด)

คนเดินเรื่อง : ดาปลุกป่าไม้เพื่ออะไร

ดาสังัด : เพื่อในหลวง ท่านให้อุรักษ์ป่า อย่าให้ทำลายป่า
เอาแนวทางท่าน

22) มีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงทรัพยากรของชาติ

การมีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงทรัพยากรของชาติ หมายถึง การเห็นคุณค่าในทรัพยากรของชาติ ตลอดจนการกระทำเพื่อทำนุบำรุงให้คงอยู่สืบไป

คนดันเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการมีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงทรัพยากรของชาติ ได้แก่ “ลุงต้น” “ดาสังัด” “ลุงเสรี” และ “ป่าหอม” ตัวอย่างการมีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงทรัพยากรของชาติ เช่น

“ลุงต้น”

การทำงานในฐานะหัวหน้าทีมสื่อความหมายธรรมชาติแห่งอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ โดยการกระตุ้นจิตสำนึกให้ชาวบ้านช่วยกันทำนุบำรุงทรัพยากรของชาติของลุงต้นสะท้อนให้เห็นว่า

“ลุงต้น” เป็นผู้ตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรของชาติ (สะท้อนจากการกระทำและบทสัมภาษณ์ “คนต้นเรื่อง”)

“พอเราสัมผัสกับป่า กับสัตว์ เรารู้สึกรักเขา ไม่อยากให้สิ่งที่สวยงามและมีคุณค่าแบบนี้สูญหายไป ถ้าเราไม่ดูแล ไม่ปกป้องแล้ว จะมีใครที่จะปกป้องสิ่งต่างๆ เหล่านี้ มีแต่คนทำร้ายเขา ผมถือว่าเป็นเกียรติมากที่ผมได้ทำ” (ลุงต้น)

“ดาสงัด”

“ดาสงัด” ได้อุทิศเวลามากกว่า 20 ปีกับการปลูกป่า เพื่อนำความร่มเย็นมาสู่ชุมชนที่ตนอยู่อาศัย จากบทสนทนาระหว่างดาสงัดกับคนเดินเรื่อง มีการสะท้อนถึงการตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรของชาติและการกระทำที่อันเป็นการเพิ่มพูนทรัพยากรของชาติ ได้แก่ การช่วยปลูกป่า และขัดขวางการทำลายป่าและสัตว์ป่าต่างๆ ซึ่งล้วนเป็นลักษณะของการมีจริยธรรมด้านการมีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงทรัพยากรของชาติ (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง” และบทสนทนาระหว่าง “คนเดินเรื่อง” กับ “คนต้นเรื่อง”)

- คนเดินเรื่อง : ดอนนั้นดาคิดยังไงดาถึงมาปลูกต้นไม้ล่ะครับ
- ดาสงัด : มันจะไม่มีป่าไม้แล้วล่ะครับ จะหมดป่าแล้ว
เดี๋ยวไปหมด เป็นผืนนาไปหมดแล้ว ไม่มีต้นไม้
ไม่ชุ่มเย็นแล้ว ที่นี้ร้อนตายเลย
- ดาสงัด : ห้ามไม่ให้ตี (ผึ้ง)
- คนเดินเรื่อง : ทำไมครับ
- ดาสงัด : เอาไว้ให้ดูบ้าง เดี่ยวเด็กรุ่นหลังจะไม่เห็นผึ้ง
แล้ว ตีไม่ได้แล้ว

“ลุงเสริฐ”

“ลุงเสริฐ” ใช้ทรัพยากรโดยเฉพาะทรัพยากรน้ำอย่างประหยัดและคุ้มค่ากว่าคนทั่วไป ที่เห็นจากภาพในรายการคือ การนำน้ำร้อนที่ล้างหม้อหุงข้าวไปใส่กระติกเป็นน้ำดื่มและบางส่วนนำไปล้างจาน จากนั้นจึงนำน้ำล้างจานไปรดน้ำต้นไม้ และการนำซักผ้าไปเช็ดตัวแล้วจึงไปใช้รดน้ำต้นไม้ ตลอดจนการใช้บัสสาวะรดน้ำต้นไม้ ใช้อุจจาระฝังทำปุ๋ย และเอาเถ้ายากันยุงไปใส่กระถางต้นไม้เป็นปุ๋ย ซึ่งสะท้อนว่าลุงเสริฐเป็นผู้ที่ตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรของชาติและพยายามใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง”)

23) แนวคิดด้านจริยธรรมอื่นๆ

(ก.) เคารพในสิทธิของตนเอง

"คุณรัตนา"

"คุณรัตนา" ผู้ต่อสู้เรียกร้องความยุติธรรมให้กับตนเองมากกว่า 10 ปี หลังถูกนายทุนบ้านจัดสรรหลอกขายบ้านที่ปลูกบนที่ดินสาธารณะและถูกสำนักงานเขตบึงกุ่มกล่าวหาว่าเธอปลูกบ้านขึ้นเองและมีคำสั่งให้รื้อถอนบ้าน เมื่อพบว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ คุณรัตนาก็ไม่ได้นั่งนอนใจ แต่ได้ร้องเรียนหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องต่างๆ มาตลอดระยะเวลา 11 ปี ด้วยจุดประสงค์คือการพิสูจน์ข้อเท็จจริงว่าตนเป็นผู้บริสุทธิ์ที่ถูกเจ้าหน้าที่กรุงเทพมหานครใช้อำนาจรัฐข่มเหงรังแก การที่คุณรัตนาไม่ปล่อยให้ผู้อื่นละเมิดสิทธิของตน แต่ดำเนินการเพื่อเรียกร้องสิทธิและความชอบธรรมคืนมาสู่นางเองนั้น สะท้อนให้เห็นแนวคิดจริยธรรมด้านการเคารพในสิทธิของตนเอง (สะท้อนจากบทสรุปจบรายการโดย "คนนำเรื่อง" และบทสัมภาษณ์บุคคลอื่นเกี่ยวกับ "คนค้นเรื่อง")

"11 ปีของการต่อสู้ในฐานะพลเมืองธรรมดาสามัญคนหนึ่งที่ไม่ใช่อำนาจรัฐ ไม่มียศฐาบรรดาศักดิ์ใดๆ ก็ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า การต่อสู้ของคุณรัตนานั้นเป็นเสมือนตัวแทนของความยุติธรรมที่ปลูกเร้าให้ประชาชนคนธรรมดากล้าลุกขึ้นมาต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีความเป็นคนของตน" (คนนำเรื่อง)

"คือจะเป็นตัวอย่าง ทำให้เกิดคนแบบนี้ขึ้นมาเยอะๆ หรือว่าเด็กรุ่นใหม่ที่จะเกิดขึ้นมา เขาจะต้องรู้จักรักษาสีทิว รักษากฎหมาย แล้วเขาก็จะไม่ถูกละเมิดหรือถูกรังแก" (ประชาชน)

(ข.) มีน้ำใจนักกีฬา

"บังหมาด"

ในการแข่งกีฬา "บังหมาด" พยายามสอนให้เด็กในทีมฟุตบอลของตนรู้จักการให้อภัย ไม่มุ่งเพียงชัยชนะในการแข่งขัน โดยยึดการมีส่วนร่วมของเพื่อนร่วมทีมเป็นสำคัญ ไม่ว่าแต่ละคนจะมีทักษะดีหรือไม่ดีก็ตาม บังหมาดยังพยายามสอนให้เด็กในทีมรู้จักให้อภัยผู้เล่นฝ่ายตรงข้ามโดยกล่าวขอโทษเมื่อตนถูกกระแทกล้มเพื่อไม่ให้เกิดการทะเลาะวิวาท ที่สำคัญบังหมาดได้ฝึกให้เด็กรู้จักการผิดหวังจากการพ่ายแพ้จากการแข่งขันกีฬา โดยไม่让孩子มองผลแพ้ชนะเป็นเรื่องใหญ่ แต่ให้เข้าใจในจุดประสงค์ของการเล่นกีฬาที่แท้จริง (สะท้อนจากบทสนทนาระหว่าง "คนค้นเรื่อง" กับบุคคลอื่น)

"ถ้าเขาเตะเราบัง เขาแกล้งให้เราล้ม เราขอโทษเขาเลย ขอโทษครับ นะ...ทุกคนเลยต้องทำทุกคน" (บังหมาด)

(ค.) ใฝ่รู้

“ยายประดับ”

หลังจากใช้ความเพียรพยายามถึง 9 ปี ในการศึกษาเล่าเรียนจนได้รับปริญญาบัณฑิตจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงแล้ว “ยายประดับ” ก็สมัครเข้าศึกษาในคณะนิติศาสตร์ ในระดับปริญญาตรี ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อ ซึ่งจนถึงปัจจุบันใช้เวลาเรียนในคณะนิติศาสตร์แล้วเกือบ 10 ปี นอกจากการเดินทางไปมหาวิทยาลัยเพื่อเข้าเรียนตามตารางแล้ว ยายประดับจะเข้าห้องสมุด นั่งอ่านหนังสือได้ริมไม้ และไปเรียนกวดวิชาในวันอาทิตย์อย่างสม่ำเสมอ (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง” และบทสัมภาษณ์บุคคลอื่นเกี่ยวกับ “คนต้นเรื่อง”)

“ป่าแก่เป็นคนใฝ่รู้ ใฝ่เรียนนะ จบปริญญาตรีแล้วก็ยังเรียนอีก จบไปใบหนึ่งแล้วยังเรียนอีกใบหนึ่ง” (นางภควดี บุญกอบ
วิจารณ์ : เจ้าหน้าที่ สวป. ม. ราม)

24) รักและเทิดทูนชาติ

การรักและเทิดทูนชาติ หมายถึง การมีความจงรักภักดีต่อชาติและมีพฤติกรรมที่แสดงถึงจิตสำนึกอันดีงามที่จะช่วยสร้างเสริมความเจริญมั่นคงของชาติ

คนต้นเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการรักและเทิดทูนชาติ ได้แก่ “วีระพล” และ “ตาสงัด”

“วีระพล”

ในการเดินทางไปป้องกันตำแหน่งแชมป์โลกรุ่นแบนตั้มเวทของสภามวยโลก ครั้งที่ 15 ณ ประเทศญี่ปุ่นกับโยซูมิ ฮาเซกาวาระ รองแชมป์โลกอันดับ 3 ชาวญี่ปุ่น เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. 2548 ของ “วีระพล นครหลวงโปรโมชั่น” ทั้งวีระพล ผู้จัดการส่วนตัว ครูฝึกและทีมงานของวีระพลได้คาดโบว์ลายธงชาติไว้ที่หน้าผากของตนก่อนขึ้นชก ภาพวีระพลคาดโบว์ลายธงชาติบนหน้าผากก้าวขึ้นสู่สังเวียนชกถูกถ่ายทอดสู่สายตาผู้ชมทั้งชาวญี่ปุ่นและชาวไทยที่ชมการถ่ายทอดการแข่งขันอยู่ที่ประเทศไทย ซึ่งสะท้อนถึงการมีความจงรักภักดีต่อชาติ (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง”)

“ตาสงัด”

“ตาสงัด” แสดงความจงรักภักดีต่อชาติด้วยการติดธงชาติผืนใหญ่ไว้ที่หน้าบ้าน และซื้อเสาธงชาติที่วัดท่าไชยด้วยเงินส่วนตัว โดยก่อนที่รอกชกธงชาติจะชำรุด ตาสงัดจะเดินทางมาชักธงชาติขึ้นและลงทุกเช้าเย็น (สะท้อนจากการกระทำและบทสัมภาษณ์ “คนต้นเรื่อง”)

คนต้นเรื่อง : ความตั้งใจของตาสงัดจริงๆ ทำเสาธงไปเพื่ออะไร
ตาสงัด : ทำเพื่อชาติ เพื่อบ้านเมืองของเรา

25) มีพลานามัยทางด้านร่างกายสมบูรณ์

การมีพลานามัยทางด้านร่างกายสมบูรณ์ หมายถึง การสร้างสุขนิสัยที่ดี การมีความเป็นอยู่ที่ถูกลักษณะ ทำให้ร่างกายปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์

คนต้นเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการมีพลานามัยทางด้านร่างกายสมบูรณ์ ได้แก่ “เล่าแป๊ะ” และ “วีระพล”

“เล่าแป๊ะ”

“เล่าแป๊ะ” ชาวจีนโพ้นทะเลวัย 92 ปี ผู้ยึดอาชีพขี่รถส่งของในย่านเยาวราชมา 77 ปี มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนแนวคิดจริยธรรมด้านการมีพลานามัยทางด้านร่างกายสมบูรณ์ เห็นได้จากการที่เล่าแป๊ะเลือกที่จะเดินทางไปทำงานเป็นประจำทุกวันแทนการพักผ่อนอยู่กับบ้านเฉยๆ ทั้งที่ไม่เดือดร้อนด้านการเงิน และหลังเลิกงาน เล่าแป๊ะก็จะไปอาบน้ำที่ห้องอาบน้ำสาธารณะโดยใช้ผ้าเช็ดตัวสิ่งสกปรกจากร่างกาย การมีกิจวัตรประจำวันดังกล่าวสะท้อนการสร้างสุขนิสัยที่ดีและมีความเป็นอยู่ที่ถูกลักษณะทำให้ร่างกายปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง”)

“วีระพล”

ในฐานะนักมวยอาชีพที่ต้องอาศัยความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกายในการประกอบอาชีพ “วีระพล” จึงดูแลและส่งเสริมบำรุงสุขภาพของตนให้แข็งแรงสมบูรณ์อยู่เสมอ นอกจากการออกกำลังกายกลางแจ้งทุกวันในตอนเช้าที่เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกซ้อมแล้ว วีระพลยังรับประทานอาหารเช้าที่ช่วยบำรุงร่างกายสม่ำเสมอ และพักผ่อนอย่างเพียงพอวันละ 2 เวลา คือเวลากลางคืนและเวลาบ่ายภายหลังเสร็จสิ้นการซ้อมภาคเช้า (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง”)

26) มีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

การมีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ หมายถึง การเห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมของชาติ ตลอดจนการกระทำเพื่อทำนุบำรุงให้คงอยู่สืบไป

คนต้นเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการมีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ ได้แก่ “ครูชีพ” และ “พระมหา”

“ครูชีพ”

“ครูชีพ” เห็นคุณค่าของการประดิษฐ์หัวโขนในเชิงศิลปวัฒนธรรมของชาติและได้เก็บรักษาหัวโขนไว้จำนวนหนึ่งเพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นหลังได้มีโอกาสเห็นและสืบทอดต่อไป นอกจากนี้ ครูชีพยังได้ถ่ายทอดวิชาโขนอันเป็นศิลปวัฒนธรรมของชาติแขนงหนึ่งโดยมิได้หวังผลตอบแทนด้านวัตถุ ตลอดจนปลูกฝังมารยาทที่ดีงามให้แก่ลูกศิษย์ ในวัย 5-12 ขวบ จำนวน 23 คน อันเป็นการสืบ

ทอดวิวัฒธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั้งเดิมของชาติให้คงอยู่สืบไป (สะท้อนจากการกระทำของ “คนต้นเรื่อง”)

“พระมหา”

หลังจาก “พระมหา” เดินทางไปศึกษาร่ำเรียนในต่างเมืองจนสำเร็จเปรียญธรรมเอกและปริญญาตรีและได้กลับมาพำนักที่วัดหนองหล่ม อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นบ้านเกิด พระมหาได้สังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงด้านประเพณีการรดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ในเทศกาลสงกรานต์ พระมหาจึงได้ปรึกษานำชุมชนในหมู่บ้านว่าควรอนุรักษ์ประเพณีดั้งเดิมของชาติเอาไว้ เมื่อผู้นำชุมชนเห็นชอบด้วย พระมหาจึงเป็นแกนนำให้ชาวบ้านพร้อมใจกันเดินทางไปรดน้ำดำหัวผู้เฒ่าผู้แก่ถึงบ้าน (สะท้อนจากการกระทำและบทสัมภาษณ์ “คนต้นเรื่อง”)

“ที่นี้ก็เริ่มเปลี่ยนไปแล้ว พอตีตอนนั้นมา 3-4 ปีก่อน มาเห็นมันเปลี่ยนแปลงเยอะ ก็เลยคิดมาปรึกษาพ่อหลวงกับปรึกษาพระครู ปรึกษาวาจริง ๆ น่าจะฟื้นขึ้นมาได้นะ เราพยายามจะให้ผู้ใหญ่เป็นตัวอย่าง” (พระมหา)

27) กระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

การกระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การมีเจตคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย และกระตือรือร้นที่จะใช้สิทธิต่างๆ ภายในขอบเขตที่เหมาะสมอันแสดงถึงการมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

คนต้นเรื่องที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่สะท้อนการมีความกระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ “ยายประดับ”

“ยายประดับ”

“ยายประดับ” ได้มีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตบางกะปิ ในปี พ.ศ. 2548 สังกัดพรรคชาติประชาธิปไตย ทั้งที่มีฐานะยากจน แต่ยายประดับก็ยินดีเสียเงินค่าสมัครนับหมื่นบาท และการที่ยายประดับไม่ได้รับเงินสนับสนุนการหาเสียงจากพรรคการเมืองต้นสังกัดก็สะท้อนให้เห็นว่ายายประดับไม่ได้มีเจตนาแอบแฝงในการแสวงประโยชน์จากการลงสมัครรับเลือกตั้ง แต่เป็นการกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ต่อมาเมื่อทราบผลว่าตนแพ้เลือกตั้ง แม้ว่าจะผิดหวัง แต่ยายประดับก็เข้าใจและยอมรับในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (สะท้อนจากการกระทำและบทสัมภาษณ์ “คนต้นเรื่อง”)

“การเมืองนี้มีทั้งแพ้และชนะ วันนี้เราแพ้ เราหน้าเราอาจจะชนะ” (ยายประดับ)

5.2 การเปรียบเทียบระดับเหตุผลของการกระทำที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรม

เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการสะท้อนแนวคิดจริยธรรมในแต่ละด้าน ผู้วิจัยได้ใช้ระดับเหตุผลหรือแรงจูงใจของการกระทำที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมมาเป็นส่วนประกอบในการเปรียบเทียบ โดยได้นำผลการศึกษารูปแบบการดำเนินชีวิตของ “คนต้นเรื่อง” ที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมแจกแจงตามแนวคิดด้านจริยธรรมในหัวข้อที่ 5.1 มาขยายผลในเชิงปริมาณ

ระดับเหตุผลของการกระทำ หมายถึง เหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการตัดสินใจกระทำการที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรม (นิษฐา จันทปัญญาศิลป์, 2541) ในการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาระดับเหตุผลหรือแรงจูงใจในการกระทำที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรม 4 ประการ ได้แก่

1. การกระทำเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง หมายถึง การกระทำที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมนั้นเกิดจากความต้องการที่จะมุ่งแสวงหารางวัล ผลตอบแทน ความสุข ความพอใจ ให้แก่ตนเองเป็นสำคัญ
2. การกระทำเพื่อผลประโยชน์ของครอบครัว หมายถึง การกระทำที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมนั้นเกิดจากความต้องการที่จะมุ่งสร้างความสุข ความพอใจ ให้แก่บุคคลในครอบครัวของตนเป็นสำคัญ
3. การกระทำเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่นและสังคม หมายถึง การกระทำที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมนั้นเกิดจากการคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดแก่ส่วนรวมเป็นสำคัญ
4. การกระทำตามมโนสำนึก ไม่มีผลประโยชน์ หมายถึง การกระทำที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมนั้นเป็นไปตามมโนสำนึก โดยไม่คำนึงว่าตนเองจะได้รับผลประโยชน์จากการกระทำนั้นหรือไม่

ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวม ระดับเหตุผลหรือแรงจูงใจในการกระทำที่สะท้อนแนวคิดจริยธรรมของคนต้นเรื่องจากรายการกลุ่มตัวอย่างทั้ง 19 เรื่อง เป็นการกระทำเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่นและสังคมมากที่สุด รองลงมาคือการกระทำตามมโนสำนึก ไม่มีผลประโยชน์ การกระทำเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง และการกระทำเพื่อผลประโยชน์ของครอบครัว ตามลำดับ (ดูตารางที่ 5 และแผนภูมิแท่งที่ 4 ประกอบ)

ซึ่งคนต้นเรื่องที่มีระดับเหตุผลในการกระทำที่สะท้อนแนวคิดจริยธรรมเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่นและสังคมมากที่สุด คือ "ครูเหงา" คนต้นเรื่องที่มีระดับเหตุผลในการกระทำที่สะท้อนแนวคิดจริยธรรมตามมโนสำนึก ไม่มีผลประโยชน์มากที่สุด คือ "บังหมาด" คนต้นเรื่องที่มีระดับเหตุผลในการกระทำที่สะท้อนแนวคิดจริยธรรมเพื่อผลประโยชน์ของตนเองมากที่สุด คือ "วีระพล" และคนต้นเรื่องที่มีระดับเหตุผลในการกระทำที่สะท้อนแนวคิดจริยธรรมเพื่อผลประโยชน์ของครอบครัวมากที่สุด คือ "เดือนกับดาว" (ดูตารางที่ 5 ประกอบ และภาคผนวก ข ประกอบ)

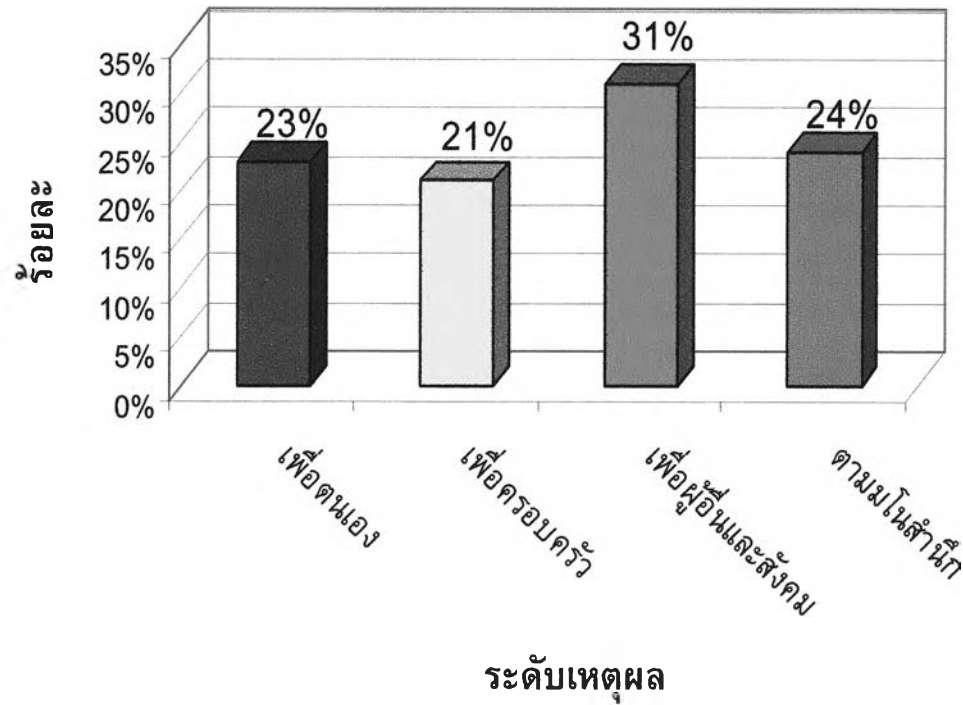
ตารางที่ 5 :

ภาพรวมการวิเคราะห์ระดับเหตุผลในการกระทำที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรม

	คนต้นเรื่อง	ระดับเหตุผลหรือแรงจูงใจ			
		เพื่อตนเอง	เพื่อครอบครัว	เพื่อผู้อื่นและสังคม	ตามมโนสำนึก
1.	ลุงตัน	2	0	9	3
2.	ครูชีพ	2	1	7	4
3.	บังหมาด	1	7	8	6
4.	ปาว	4	0	8	3
5.	เล่าแป๊ะ	3	2	0	4
6.	ปู่เย็น	4	0	0	6
7.	อ้อม	3	4	0	2
8.	วีระพล	6	7	0	2
9.	ยายประดับ	4	0	4	4
10.	เดือนกับดาว	4	8	0	2
11.	ประดิษฐ์	3	6	0	1
12.	เมย์	3	7	0	1
13.	พระมหา	1	0	9	2
14.	ดาสด	2	1	8	3
15.	คุณรัตนา	3	1	0	2
16.	สุชิน	3	5	0	3
17.	ลุงเสวีรัฐ	3	0	4	4
18.	ป่าหมอ	4	3	8	3
19.	ครูเหงา	1	0	10	4
	รวม	56	52	75	59
	ร้อยละ	23%	21%	31%	24%
	อันดับที่	3	4	1	2

แผนภูมิที่ 4

ภาพรวมการวิเคราะห์ระดับเหตุผลในการกระทำที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรม

5.3 สรุปผลการศึกษาศึกษาการสะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมในรายการ “คนค้นคน”

รูปแบบการดำเนินชีวิตของ “คนค้นเรื่อง” ที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมแจ่มแจ้งตามแนวคิดด้านจริยธรรมแต่ละด้าน

จริยธรรม หมายถึง แนวทางของการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดี ทั้งทางกาย วาจา และใจ เป็นแนวทางที่สังคมยอมรับว่าถูกต้องเหมาะสม และเป็นประโยชน์สุขของตนเองและส่วนรวม

คนค้นเรื่อง หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่รูปแบบการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตในแง่มุมใดแง่มุมหนึ่งได้รับการถ่ายทอดผ่านรายการ “คนค้นคน” ให้เป็นประเด็นหลักในแต่ละตอน

การศึกษาศึกษาการสะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมจากรูปแบบการดำเนินชีวิตของ “คนค้นเรื่อง” ในรายการคนค้นคนในการการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิธีการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็น “คนค้นเรื่อง” กระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันตามลักษณะนิสัยหรือบุคลิกที่เป็น ซึ่งปรากฏในรายการคนค้นคนทั้งภาพและเสียง ซึ่งรวมถึงบทบรรยาย บทสัมภาษณ์ บทสนทนา เสียงดนตรี และเสียงประกอบที่ประกอบกันเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตของ “คนค้นเรื่อง” และสื่อความหมายหรือข้อความหมายของแนวคิดด้านจริยธรรมด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านต่อผู้ชม

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์รูปแบบการดำเนินชีวิตของ “คนค้นเรื่อง” โดยใช้กรอบแนวคิดด้านจริยธรรม 25 ด้าน ที่แจ่มแจ้งมาจาก “คุณลักษณะของคนไทยที่มีความจำเป็นต้องปลูกฝังให้ถึงพร้อมในสถานการณ์ปัจจุบัน 10 ประการ” ที่คณะกรรมการจัดทำหลักการและวิธีการจัดจริยศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการได้เรียบเรียงขึ้นจากความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ประกอบกับแนวคิดด้านจริยธรรมที่สังคมไทยให้ความสำคัญในปัจจุบันคือ “ความสมณะ ไม่โลภ อยู่อย่างพอเพียง” และแนวคิดด้านจริยธรรมอื่นๆ รวมทั้งสิ้น 27 ด้าน

ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตของ “คนค้นเรื่อง” ที่ปรากฏในรายการ “คนค้นคน” สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมครบทุกด้านตามกรอบแนวคิดในการวิจัย อันได้แก่ ขยัน มีอุดมคติ มีความกล้าหาญ มีพละนาถายทางด้านจิตใจสมบูรณ์ รู้จักเสียสละ ประหยัด ยึดมั่นในสัมมาอาชีพ สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ รู้จักคิดริเริ่ม รักและเทิดทูนศาสนา มีความเมตตาอารี รู้จักวิจารณ์อย่างมีเหตุผล รู้จักฟังตนเอง มีระเบียบวินัย รู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีความกตัญญูต่อกวที่ มีความสมณะ ไม่โลภ อยู่อย่างพอเพียง มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความยุติธรรม มีความสามัคคี รักและเทิดทูนพระมหากษัตริย์ มีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงทรัพยากรของชาติ รักและเทิดทูนชาติ มีพละนาถายทางด้านร่างกายสมบูรณ์ มีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ กระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และสะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมอื่นๆ ได้แก่ เคารพสิทธิของตนเอง มีน้ำใจนักกีฬา และใฝ่รู้ (ดูตารางที่ 6 ประกอบ)

ตารางที่ 6 : ภาพรวมการสำรวจแนวคิดด้านจริยธรรมในรายการ “คนค้นคน”

	แนวคิดด้านจริยธรรม	หญิง	ชาย	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม		
1	ขยัน	●	●	●	●	●	●												17		
2	มีอุดมคติ	●	●	●	●														15		
3	มีความกล้าหาญ	●		●	●			●	●										14		
4	มีพละทานิยมทางด้านจิตใจสมบูรณ์	●	●	●	●			●	●										12		
5	รู้จักเสียสละ	●	●	●	●					●									12		
6	ประหยัด				●	●				●	●								10		
7	ยึดมั่นในสัมมาอาชีพ	●	●	●		●	●			●									10		
8	สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติ	●		●	●					●									9		
9	รู้จักคิดริเริ่ม	●	●	●	●														9		
10	รักและเทิดทูนศาสนา	●		●				●						●					9		
11	มีความเมตตาอารี	●	●	●	●					●									9		
12	รู้จักวิจารณ์อย่างมีเหตุผล	●		●	●									●					8		
13	รู้จักพึ่งตนเอง				●	●	●												8		
14	มีระเบียบวินัย		●	●	●	●				●									7		
15	รู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผล	●		●						●	●								7		
16	มีความกตัญญูกตเวที									●	●								7		
17	มีความสมถะ ไม่โลภ อยู่อย่างพอเพียง		●			●	●							●					6		
18	มีความซื่อสัตย์ สุจริต		●	●			●												5		
19	มีความยุติธรรม		●	●															5		
20	มีความสามัคคี	●								●									5		
21	รักและเทิดทูนพระมหากษัตริย์				●									●					4		
22	มีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงทรัพยากรของชาติ	●												●					4		
23	อื่นๆ			●						●				●					3		
24	รักและเทิดทูนชาติ													●					2		
25	มีพละทานิยมทางด้านร่างกายสมบูรณ์					●													2		
26	มีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ		●											●					2		
27	กระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย									●									1		
	รวม	14	12	16	13	7	10	7	10	11	10	8	8	12	13	5	9	10	13	14	202

แนวคิดด้านจริยธรรมที่ปรากฏในรูปแบบการดำเนินชีวิตของ "คนค้นเรื่อง" จากรายการ "คนค้นคน" กลุ่มตัวอย่างเรื่องต่างๆ มากที่สุด คือ ขยัน (ปรากฏจำนวน 17 เรื่อง) รองลงมาได้แก่ มีอุดมคติ (ปรากฏจำนวน 15 เรื่อง) มีความกล้าหาญ (ปรากฏจำนวน 14 เรื่อง) มีพละนาภัยทางด้านจิตใจสมบูรณ์ และ รู้จักเสียสละ (ปรากฏจำนวน 12 เรื่อง) (ดูตารางที่ 7 และแผนภูมิที่ 5 ประกอบ)

ส่วนแนวคิดด้านจริยธรรมที่ปรากฏในรูปแบบการดำเนินชีวิตของ "คนค้นเรื่อง" จากรายการ "คนค้นคน" กลุ่มตัวอย่างเรื่องต่างๆ น้อยที่สุด คือ กระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย (ปรากฏจำนวน 1 เรื่อง) รักและเทิดทูนชาติ มีพละนาภัยด้านร่างกายสมบูรณ์ และ มีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ (ปรากฏจำนวน 2 เรื่อง) (ดูตารางที่ 7 และแผนภูมิที่ 5 ประกอบ)

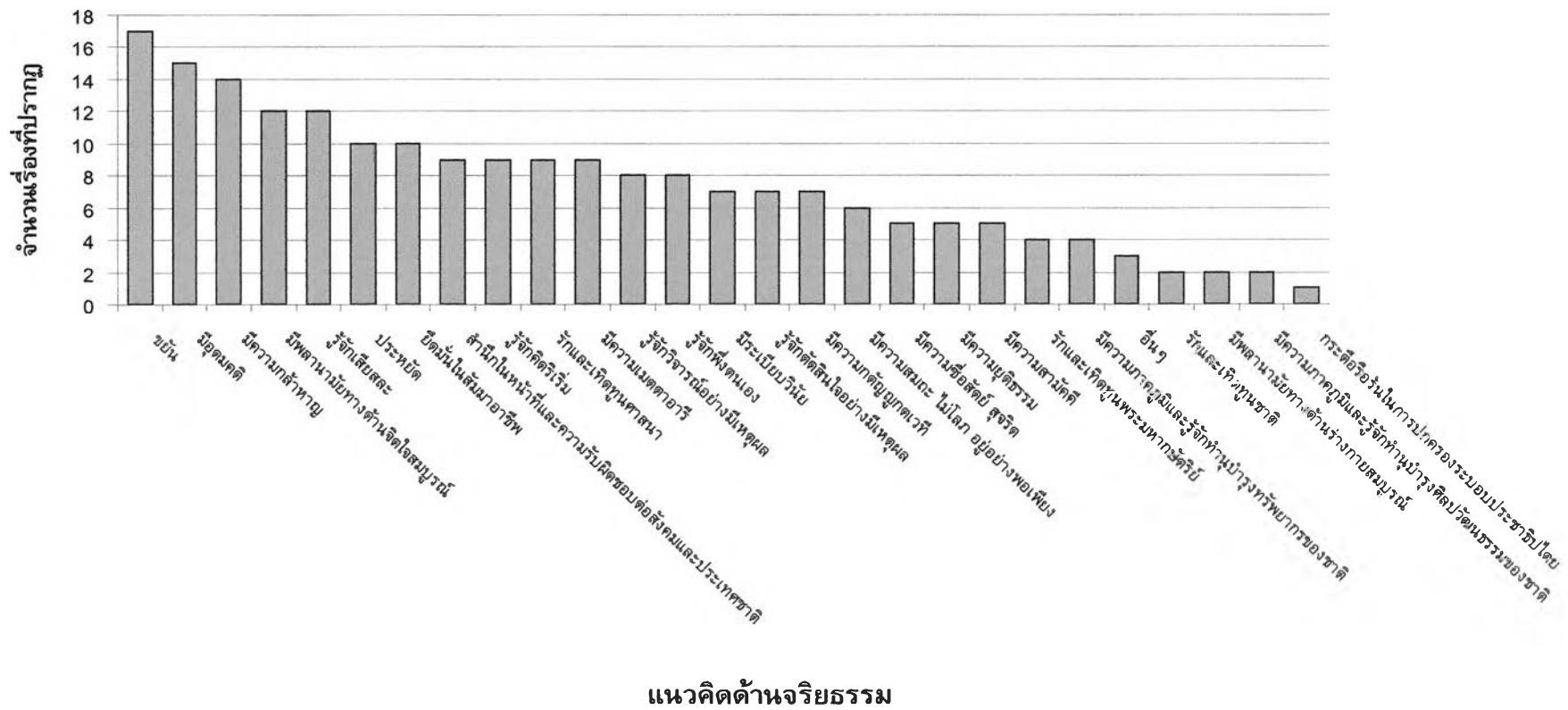
ตารางที่ 7 :
แนวคิดด้านจริยธรรมที่ปรากฏในรายการ “คนค้นคน” ตามลำดับสูงสุด

ลำดับที่	แนวคิดด้านจริยธรรม	จำนวนเรื่องที่ปรากฏ *
1	ขยัน	17
2	มีอุดมคติ	15
3	มีความกล้าหาญ	14
4	มีพละนาถ์ทางด้านจิตใจสมบูรณ์	12
	รู้จักเสียสละ	
5	ประหยัด	10
	ยึดมั่นในสัมมาอาชีพ	
6	สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบตอสังคมและประเทศชาติ	9
	รู้จักคิดริเริ่ม	
	รักและเทิดทูนศาสนา	
	มีความเมตตาอารี	
7	รู้จักวิจารณ์อย่างมีเหตุผล	8
	รู้จักฟังตนเอง	
8	มีระเบียบวินัย	7
	รู้จักตัดสินใจอย่างมีเหตุผล	
	มีความกตัญญูกตเวทิต์	
9	มีความสมถะ ไมโลภ อยู่อย่างพอเพียง	6
10	มีความซื่อสัตย์ สุจริต	5
	มีความยุติธรรม	
	มีความสามัคคี	
11	รักและเทิดทูนพระมหากษัตริย์	4
	มีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงทรัพยากรของชาติ	
12	อื่นๆ	3
13	รักและเทิดทูนชาติ	2
	มีพละนาถ์ทางด้านร่างกายสมบูรณ์	
	มีความภาคภูมิใจและรู้จักทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ	
14	กระตือรือร้นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย	1

หมายเหตุ * จากการสำรวจรายการคนค้นคนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 19 เรื่อง

แผนภูมิที่ 5
แนวคิดด้านจริยธรรมที่ปรากฏในรายการ “คนค้นคน” ตามลำดับสูงสุด

จากการสำรวจรูปแบบการดำเนินชีวิตของ “คนต้นเรื่อง” จากรายการคนค้นคนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 19 เรื่อง (31 ตอน) ผลการศึกษาพบว่า “คนต้นเรื่อง” ที่รูปแบบการดำเนินชีวิตสะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมหลากหลายด้านมากที่สุดคือ “บังหมาด” จากเรื่อง “บังหมาด...คนจนผู้ยิ่งใหญ่” (ปรากฏแนวคิดด้านจริยธรรม 16 ด้าน) รองลงมาได้แก่ “ลุงต้น” จากเรื่อง “ข้าคือ...นักสื่อความหมาย” และ “ครูเหงา” จากเรื่อง “ครูเหงา...ความรักไร้พรมแดน” (ปรากฏแนวคิดด้านจริยธรรม 14 ด้าน) (ดูตารางที่ 8, แผนภูมิที่ 6 ประกอบ และภาคผนวก ข ประกอบ)

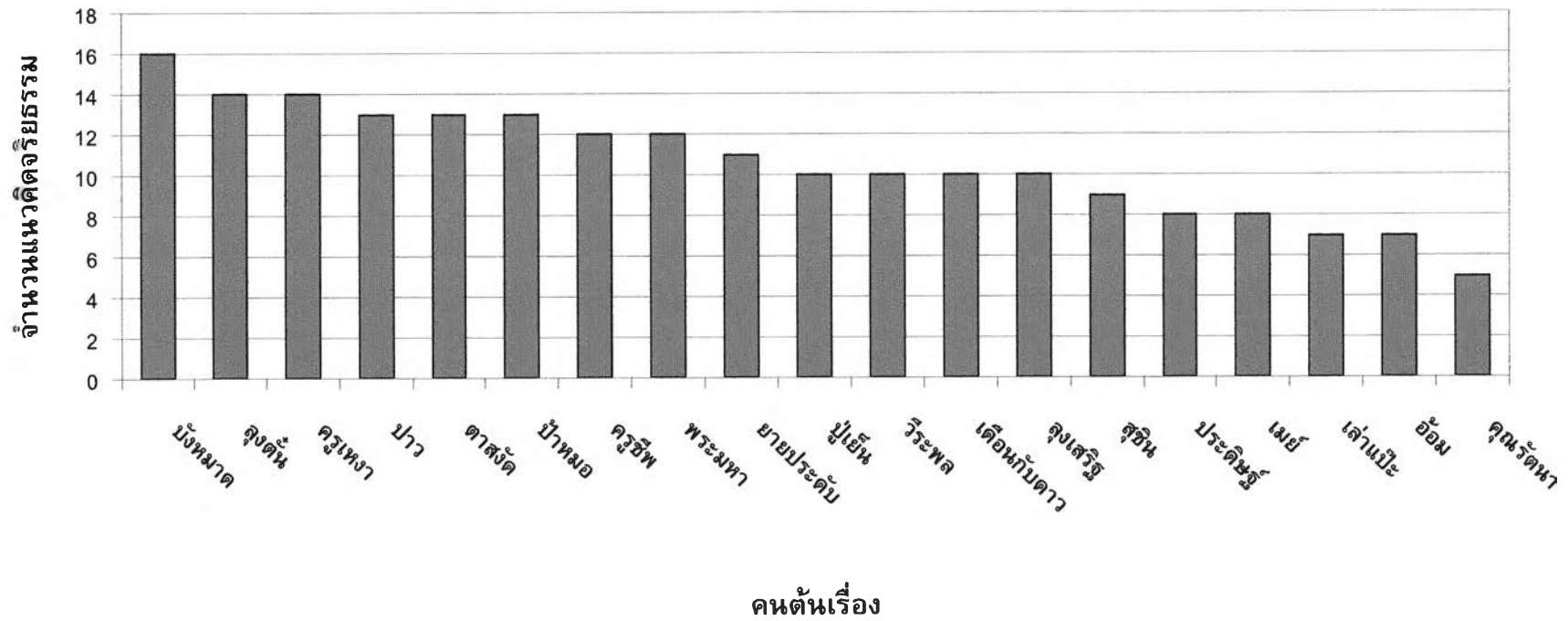
ส่วน “คนต้นเรื่อง” จากรายการ “คนค้นคน” กลุ่มตัวอย่างที่รูปแบบการดำเนินชีวิตสะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมน้อยที่สุด คือ “คุณรัตนา” จากเรื่อง “เหยื่ออธรรม”)ปรากฏแนวคิดด้านจริยธรรม 5 ด้าน(“เล่าแป๊ะ” จากเรื่อง “เล่าแป๊ะ ตระกูลลี้ม มังกรจีนในแผ่นดินสยาม” และ “อ้อม” จากเรื่อง “เรื่องของอ้อม” (ปรากฏแนวคิดด้านจริยธรรม 7 ด้าน) (ดูตารางที่ 8, แผนภูมิที่ 6 และภาคผนวก ข ประกอบ)

ตารางที่ 8 :
 “คนต้นเรื่อง” ที่ปรากฏการสะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมตามลำดับสูงสุด

ลำดับที่	คนต้นเรื่อง	จำนวนแนวคิดจริยธรรม ที่ปรากฏ
1	บังหมาด	16
2	ลุงต้น	14
	ครูเหงา	
3	ปาว	13
	ตาสังกัด	
	ป่าหมอ	
4	ครูชีพ	12
	พระมหา	
5	ยายประดับ	11
6	ปู่เย็น	10
	วีระพล	
	เดือนกับดาว	
	ลุงเสวีรัฐ	
7	สุชิน	9
8	ประดิษฐ์	8
	เมย์	
9	เล่าแป๊ะ	7
	อ้อม	
10	คุณรัตนา	5

แผนภูมิที่ 6

“คนต้นเรื่อง” ที่ปรากฏการสะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมตามลำดับสูงสุด

การเปรียบเทียบระดับเหตุผลของการกระทำที่สะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรม

ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวม ระดับเหตุผลหรือแรงจูงใจในการกระทำที่สะท้อนแนวคิดจริยธรรมของ “คนต้นเรื่อง” จากรายการคนค้นคนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 19 เรื่อง เป็นการกระทำเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่นและสังคมมากที่สุด รองลงมาคือการทำตามมโนสำนึก ไม่มีผลประโยชน์ การกระทำเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง และการกระทำเพื่อผลประโยชน์ของครอบครัว ตามลำดับ

ซึ่งคนต้นเรื่องที่มีระดับเหตุผลในการกระทำเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่นและสังคมมากที่สุด คือ “ครูเหงา” คนต้นเรื่องที่มีระดับเหตุผลในการทำตามมโนสำนึก ไม่มีผลประโยชน์มากที่สุด คือ “บังหมาด” คนต้นเรื่องที่มีระดับเหตุผลในการกระทำเพื่อผลประโยชน์ของตนเองมากที่สุด คือ “วีระพล” และคนต้นเรื่องที่มีระดับเหตุผลในการกระทำเพื่อผลประโยชน์ของครอบครัวมากที่สุด คือ “เดือนกับดาว”

ในการสะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมของรายการคนค้นคน มีลักษณะเด่นบางประการ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การสะท้อนแนวคิดด้านจริยธรรมจากรูปแบบชีวิตของ “คนต้นเรื่อง” ที่มีระดับเหตุผลของการกระทำเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่นและสังคมจำนวน 10 คน พบว่าหากยกเว้น “ป่าหมอ” ที่เป็นชนชั้นสูง และ “พระมหา” ที่เป็นพระสงฆ์แล้ว “คนต้นเรื่อง” ทั้งหมดจะเป็นชนชั้นกลางและชนชั้นล่างในหลากหลายสาขาอาชีพ ตั้งแต่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ครู ข้าราชการ เกษตรกร จนถึงรับจ้างรายวัน
2. นอกจากข้อมูลด้านกายภาพที่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ “คนต้นเรื่อง” คนเดินเรื่องและคนนำเรื่องยังได้สอดแทรกข้อมูลด้านจิตภาพที่เป็นทัศนคติของผู้ผลิตในรูปแบบของการให้แง่คิดในการดำเนินชีวิตแก่ผู้ชม ซึ่งมีปรากฏในรายการคนค้นคนกลุ่มตัวอย่างหลายเรื่องด้วยกัน เช่น ใน “ครูโชน” “ป่าหมอ...แม่พระแห่งบ้านชัยพฤกษ์” “เดือนกับดาว” “เรื่องของอ้อม” “วีระพล...ชัยชนะของผู้แพ้” และ “บังหมาด...คนจนผู้ยิ่งใหญ่”